

Załącznik do uchwały Nr LVIII/461/2015
Rady Powiatu w Nowym Mieście Lubawskim
z dnia 30 października 2014 r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Nowomiejskiego
na lata 2014-2020

2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	5
1. STRUKTURA STRATEGII.....	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	7
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	19
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU	19
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	20
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	21
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	22
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	25
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	27
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	30
8. EDUKACJA	32
9. KULTURA	33
10. SPORT I REKREACJA.....	35
11. TURYSTYKA	37
12. OCHRONA ZDROWIA	39
13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	40
14. POMOC SPOŁECZNA I PIECZA ZASTĘPCZA.....	41
14.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH.....	42
14.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE.....	45
15. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	55
16. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	57
17. SEKTOR POZARZĄDOWY	63
18. ANALIZA SWOT	75
19. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	81
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	85
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	85
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	102
3. PROGRAMY I PROJEKTY	103
IV. UWAGI KOŃCOWE	106
V. SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW.....	107

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (powiatowego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem szczególnym. Zawierając bowiem założenia polityki społecznej uwzględniające kompetencje samorządu powiatowego, bierze pod uwagę przesłanki wynikające z sytuacji panującej na szczeblu gminnym. Dlatego też dokument przygotowany dla powiatu sygnalizuje problemy społeczne występujące w gminach wchodzących w jego skład, zawierając rozwiązania o charakterze systemowym pozostające poza kompetencjami samorządu gminnego.

Niniejsza strategia została opracowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy powiatu oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2014-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych

przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

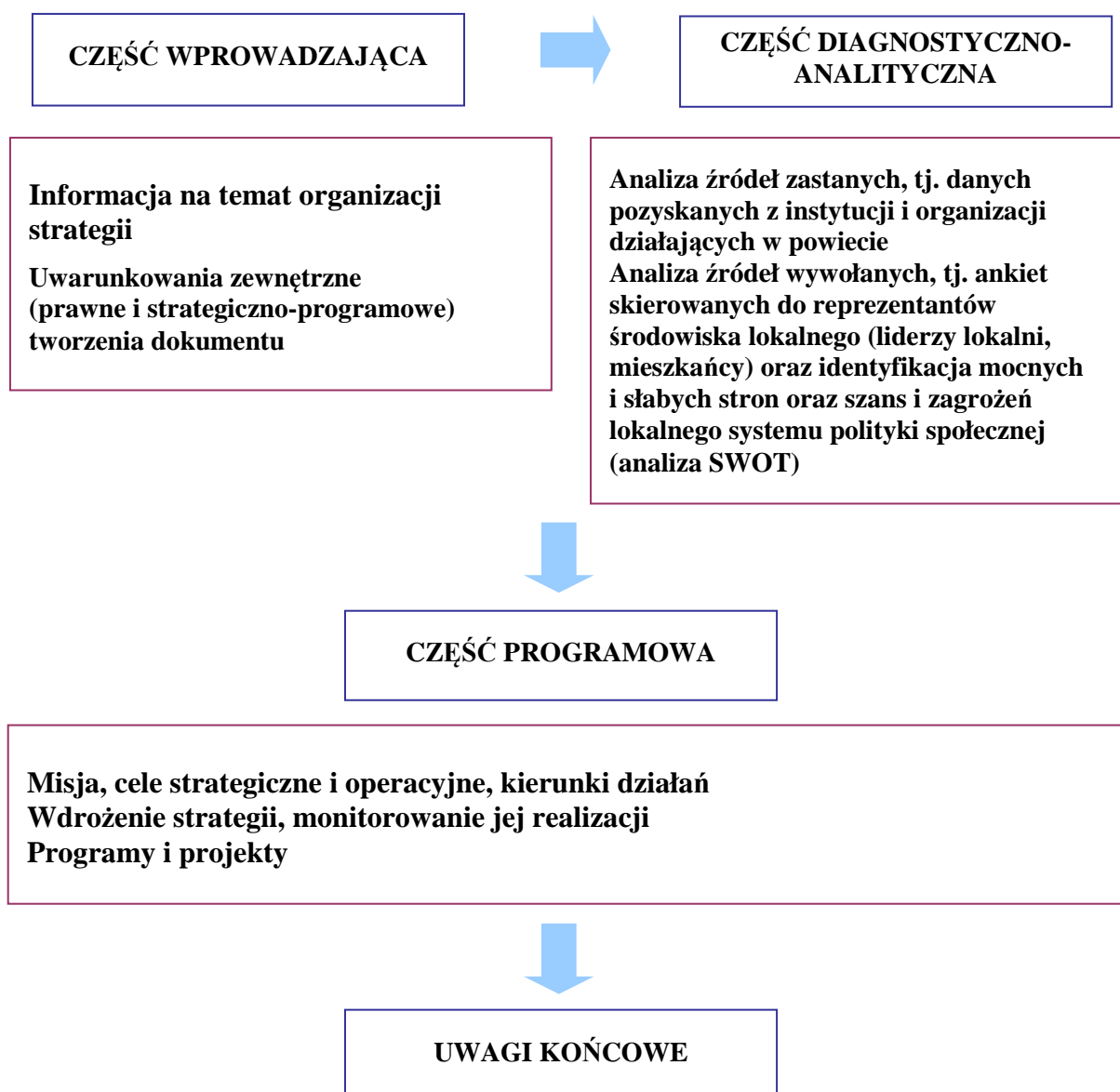
Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w powiecie, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna i piecza zastępcza;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej powiatu na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji powiatu i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zmianami), który w ramach zadań własnych powiatu przewiduje „opracowanie i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Na treść i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 595 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 674 z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1456 z późn. zmianami),

- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2012 r. Nr 1228 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym (poniżej przedstawiono te, które obowiązywały w trakcie prac nad strategią). Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej

i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „Europejski program walki z ubóstwem” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz.712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. Strategia Rozwoju Kraju wytycza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Stanowi tym samym odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020. ŚSRK wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, swoistych „wąskich gardeł”, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione będą stymulowały rozwój.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach obszaru strategicznego III oraz służących jego osiągnięciu celów.

Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna

Cel 1 Integracja społeczna

- zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych

Cel 2 Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

- podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
- zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.

Cel 3 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,

- wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
- tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
- zwiększenie spójności terytorialnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

W KSRR zostały ustalone następujące cele polityki regionalnej do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.
3. Tworzenie warunków do skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Pierwszy cel polityki regionalnej do 2020 roku dotyczy całego obszaru Polski. W jego ramach podstawowymi kierunkami działań są:

- jak najlepsze wykorzystanie potencjału terytoriów cechujących się największą zdolnością do kreowania wzrostu gospodarczego,
- budowanie mechanizmów służących rozprzestrzenianiu procesów rozwojowych z biegunów wzrostu przy jednoczesnej budowie potencjału absorpcyjnego i wykorzystanie potencjału endogenicznego innych obszarów takich jak ośrodki subregionalne, obszary wiejskie i inne obszary funkcjonalne o wyraźnej specjalizacji przestrzennej.

W ramach drugiego celu, ukierunkowanego na promowanie spójności w różnych wymiarach przestrzennych, zaplanowano pomoc polityki regionalnej w przewyciężeniu trudności rozwojowych silnie skoncentrowanych terytorialnie, które zlokalizowane są na obszarach charakteryzujących się najsłabszymi w skali kraju wskaźnikami gospodarczymi, społecznymi, instytucjonalnymi i wyposażenia infrastrukturalnego. Obszary te zagrożone są

marginalizacją, czyli stałym pogarszaniem się perspektyw rozwojowych. Powoduje to, że potencjały endogeniczne tych obszarów nie mogą zostać wykorzystane w procesach rozwojowych kraju bez dodatkowego, zewnętrznego wsparcia. Kierunki działań w ramach celu drugiego obejmują przede wszystkim wsparcie dla przyspieszenia procesów restrukturyzacyjnych i poprawy sytuacji mieszkańców tych obszarów w zakresie dostępu do podstawowych dóbr i usług publicznych mających pierwszorzędne znaczenie rozwojowe w obecnych warunkach społeczno-gospodarczych.

Cel trzeci KSRR nakierowany jest na kreowanie warunków instytucjonalno-prawnych dla realizacji działań prorozwojowych, w tym w szczególności ukierunkowanych terytorialnie, poprzez wzmocnienie wymiaru strategicznego polityki regionalnej, poprawę jakości zarządzania politykami publicznymi, zapewnianie odpowiednich mechanizmów kooperacji i koordynacji w systemie wielopoziomowego zarządzania oraz poprzez tworzenie sieci współpracy między różnymi podmiotami zaangażowanymi w realizację tej polityki, co służyć ma zarazem wzmocnieniu odpowiednich kompetencji i zdolności do zarządzania rozwojem oraz budowaniu kapitału społecznego. Tylko dzięki wprowadzeniu widocznych zmian jakościowych w wyżej wymienionych obszarach, w tym zmian prawnych i organizacyjnych, możliwe jest utworzenie sprawnego i efektywnego systemu zarządzania i wdrażania polityk publicznych o wyraźnym wpływie terytorialnym, a tym samym pełna realizacja celu 1 i 2.

Umowa Partnerstwa

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym kierunki interwencji w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych w Polsce – Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Dokument powstał na bazie Założeń Umowy Partnerstwa 2014-2020 przyjętych przez Radę Ministrów 15 stycznia 2013 roku. W dokumencie uwzględniono opinie partnerów społecznych i gospodarczych oraz przygotowane na potrzeby procesu programowania analizy. Dużą wagę przypisano też do efektów prac różnego rodzaju grup roboczych, spotkań bilateralnych oraz prowadzonej regularnie debaty strategicznej z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych w ramach Krajowego Forum Terytorialnego oraz debat eksperckich.

Umowa Partnerstwa przedstawia m.in.:

- cele i priorytety interwencji w ujęciu tematycznym i terytorialnym wraz z podstawowymi wskaźnikami,

- opis stopnia uzupełniania się działań finansowanych z Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa,
- układ programów operacyjnych,
- zarys systemu finansowania oraz wdrażania.

Wskazane cele rozwojowe do 2020 roku, wskaźniki monitorujące ich realizację oraz zakres proponowanych interwencji stanowią punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości poszczególnych programów operacyjnych, zarówno krajowych, jak i regionalnych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój stanowi odpowiedź na wyzwania i jednocześnie instrument realizacji Strategii Europa 2020. Program uwzględnia stojące przed Europą długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

W dokumencie zawarty jest 5 osi priorytetowych:

- W ramach osi priorytetowej I Osoby młode na rynku pracy wsparcie będzie kierowane do dwóch kategorii regionów: mniej rozwiniętych (15 województw z wyjątkiem województwa mazowieckiego) oraz przejściowych (województwo mazowieckie). Realizowane będzie wsparcie bezpośrednie dla osób młodych bez pracy, które będzie przyczyniało się do ich aktywizacji zawodowej oraz poprawy sytuacji na rynku pracy. Instrumentarium wsparcia stosowane w osi I odnosi się do wszystkich osób obejmowanych wsparciem we wszystkich regionach Polski.
- W ramach osi priorytetowej II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji realizowane będą działania dotyczące wdrożenia reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia strategii Europa 2020 i krajowych programów reform. W osi priorytetowej II zostały skupione działania dotyczące: promowania trwałego zatrudnienia wysokiej jakości i mobilności pracowników, promowania włączenia społecznego i walki z ubóstwem oraz dyskryminacją, inwestowania w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenie się przez całe życie oraz wzmocnienia zdolności instytucjonalnych organów publicznych i zainteresowanych stron z sektora publicznego oraz skuteczności administracji publicznej.
- W ramach osi priorytetowej III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju wsparcie będzie kierowane do dwóch kategorii regionów: mniej rozwiniętych (15 województw z wyjątkiem województwa mazowieckiego) oraz przejściowych (województwo

mazowieckie). Zasięg oddziaływania uczelni ma charakter ponadregionalny. Działalność dydaktyczna uczelni nie jest ograniczona wyłącznie do terytorium regionu, w którym mają one siedzibę. Uczelnie mogą prowadzić działania na dowolnym obszarze i kierować swoją ofertę dydaktyczną do osób spoza danego regionu oraz do cudzoziemców. W konsekwencji skala oddziaływania tych przedsięwzięć ma wymiar ogólnopolski i nie jest zasadne wyodrębnienie specyficznych działań ze względu na kategorię regionu.

- W ramach osi priorytetowej IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa wsparcie będzie kierowane do dwóch kategorii regionów: mniej rozwiniętych (15 województw z wyjątkiem województwa mazowieckiego) oraz przejściowych (województwo mazowieckie). Celem projektów innowacyjnych i przedsięwzięć ponadnarodowych jest wypracowanie nowych rozwiązań, których zastosowanie i wykorzystanie dotyczy całego kraju. Instrumenty te nie będą stosowane wyłącznie w województwie mazowieckim lub wyłącznie w 15 regionach zakwalifikowanych jako regiony mniej rozwinięte. W konsekwencji skala oddziaływania tych przedsięwzięć ma wymiar ponadregionalny i niemożliwe jest wyodrębnienie specyficznych działań ze względu na kategorię regionu.
- Skala oddziaływania interwencji realizowanej w pozostałych osiach PO WER ma wymiar ogólnokrajowy. Charakter działań, jakie będą realizowane w Programie, powoduje, że będą one dotyczyły w równym stopniu wszystkich regionów Polski. Z uwagi na przyjęty system interwencji w ramach Programu i konieczność zapewnienia jego efektywności, nie ma uzasadnienia oraz faktycznej możliwości wydzielenia przedsięwzięć w osiach dla poszczególnych kategorii regionów. Zasadnym jest więc także ustanowienie jednej osi Pomocy Technicznej, obejmującej swoim zakresem dwie kategorie regionów.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020

Przygotowanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020 poprzedziła weryfikacja strategicznych celów rozwojowych województwa warmińsko-mazurskiego pod kątem ich zgodności z obranymi celami przez Polskę i celami Wspólnoty w Strategii Europa 2020. Podczas aktualizacji strategii rozwoju województwa oszacowano powtórnie jego zasoby, potrzeby i główne kierunki działań. Program wykorzystuje dorobek tego procesu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 realizował będzie cele unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego

wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, a także osiągał będzie rezultaty wskazane w Umowie Partnerstwa poprzez koncentrację tematyczną i terytorialną wsparcia na przedsięwzięciach odnoszących się do następujących osi priorytetowych:

1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur.
2. Kadry dla gospodarki.
3. Cyfrowy region.
4. Efektywność energetyczna.
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów.
6. Kultura i dziedzictwo.
7. Infrastruktura transportowa.
8. Obszary wymagające rewitalizacji.
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych.
10. Regionalny rynek pracy.
11. Włączenie społeczne.
12. Pomoc techniczna

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

Dokument Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025 powstał w wyniku aktualizacji Strategii z 2005 r. i jest trzecim już etapem planowania strategicznego zapoczątkowanego w 1999 r. przez władze regionu. Strategia jest podstawą programową kolejnych regionalnych programów operacyjnych dla Warmii i Mazur oraz inspiracją dla działań o lobbingsowych w instytucjach krajowych zarządzających krajowymi programami operacyjnymi oraz krajowymi środkami finansowymi celem osiągnięcia części, leżących poza zasięgiem poziomu regionalnego, celów rozwojowych województwa.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach I i II celu strategicznego oraz służących jego osiągnięciu celów operacyjnych.

Cel strategiczny I: Wzrost konkurencyjności gospodarki.

Cele operacyjne :

- wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji,
- wzrost innowacyjności firm,
- wzrost liczby miejsc pracy.

Cel strategiczny II: Wzrost aktywności społecznej.

Cele operacyjne:

- rozwój kapitału społecznego,
- wzrost dostępności i jakości usług publicznych.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa warmińsko-mazurskiego. Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku jest dokumentem, który określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi mu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W strategii zdiagnozowano sytuację demograficzno-społeczną województwa oraz obszar polityki społecznej w województwie, sformułowano wizję rozwoju społecznego w województwie („Społeczeństwo Warmii i Mazur żyje w warunkach, dzięki którym jest: lepiej zintegrowane, bardziej aktywne społecznie bez względu na wiek, bardziej aktywne zawodowo i godziwie zarabiające na życie, lepiej wykształcone stosownie do potrzeb rynku pracy i mające możliwość korzystania z łatwo dostępnej edukacji oraz szerszej oferty kulturalnej na każdym etapie życia, w większym stopniu otwarte na zmiany, bardziej bezpieczne w wymiarze socjalnym i publicznym, zdrowsze dzięki profilaktyce i dostępnej opiece zdrowotnej. Warmia i Mazury miejscem godnego życia jego mieszkańców”), wyznaczono cel główny strategii („Osoby i rodziny z województwa warmińsko-mazurskiego, ich środowiska lokalne i otoczenie instytucjonalne współdziałają ze sobą i są zaangażowane we wzmacnianie integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej”) oraz 4 priorytety, w ramach których określono poniżej przedstawione cele strategiczne i operacyjne.

Priorytet I: Prawidłowo funkcjonująca rodzina.

Cel strategiczny 1.: Rodzina w większym stopniu wykorzystuje swój potencjał oraz żyje w warunkach sprzyjających wypełnianiu funkcji i ról społecznych.

1.1. Dzieci i młodzież coraz lepiej i bardziej aktywnie funkcjonują w społeczeństwie.

- 1.2. Rodziny coraz lepiej funkcjonują dzięki dobrym warunkom społeczno-instytucjonalnym.
- 1.3. Rodzina silniejsza i odpowiedzialna za swój los, tworząca lepsze warunki prawidłowego rozwoju i opieki wszystkim swoim członkom.

Priorytet II: Wzmacnianie integracji społecznej.

Cel strategiczny 2.: Osoby z grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym biorą aktywniejszy udział w rozwiązywaniu swoich problemów i uczestniczą w życiu społeczności lokalnej.

- 2.1. Coraz większa aktywizacja i integracja osób starszych oraz lepsze wykorzystanie ich potencjału w środowisku lokalnym.
- 2.2. Osoby niepełnosprawne aktywniej uczestniczą w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym oraz są lepiej zintegrowane ze środowiskiem otwartym na ich potrzeby i potencjał.
- 2.3. Osoby uzależnione, współuzależnione i ofiary przemocy są bardziej świadome swoich problemów, aktywniej uczestniczą w procesie wychodzenia z nich i prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.
- 2.4. Osoby z innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym bardziej aktywnie uczestniczą w procesie swego powrotu do samodzielnego, godnego życia w rodzinie i społeczeństwie.

Priorytet III: Wspieranie aktywności i mobilności zawodowej oraz edukacyjnej osób bezrobotnych.

Cel strategiczny 3.: Osoby bezrobotne są bardziej gotowe do zmian, aktywne w rozwiązywaniu swoich problemów, bardziej samodzielne życiowo i ekonomicznie oraz częściej wchodzi na rynek pracy dzięki instrumentom aktywnej integracji, w tym ekonomii społecznej.

- 3.1. Młode osoby bezrobotne posiadają kwalifikacje coraz bardziej adekwatne do zmieniających się potrzeb rynku pracy oraz są bardziej aktywne i mobilne zawodowo.
- 3.2. Osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na wykształcenie i kwalifikacje, w tym osoby 50+, zdobywają umiejętności, dzięki którym są bardziej aktywne zawodowo i coraz częściej znajdują zatrudnienie zwłaszcza na regionalnym rynku pracy.
- 3.3. Bezrobotne osoby niepełnosprawne są lepiej wykształcone, bardziej aktywne zawodowo i korzystają z coraz większych możliwości podjęcia pracy.
- 3.4. Osoby długotrwale bezrobotne zagrożone wykluczeniem społecznym – m.in. osoby bezdomne, opuszczające zakłady karne, ośrodki terapii uzależnień – nabywają

kwalfikacje zawodowe i umiejętności społeczne skutkujące coraz większym usamodzielnieniem społeczno-zawodowym.

Priorytet IV: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Cel strategiczny: Społeczności lokalne aktywniej uczestniczą w zaspokajaniu swoich potrzeb i kreowaniu życia społecznego.

- 4.1. Sektor pozarządowy skuteczniej zaspokaja potrzeby lokalnych społeczności dzięki rozwojowi branżowemu i terytorialnemu.
- 4.2. Profesjonalne organizacje pozarządowe przy współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego aktywniej działają na rzecz społeczności lokalnych.
- 4.3. Mieszkańcy województwa coraz aktywniej uczestniczą w działaniach obywatelskich oraz w większym stopniu wykazują postawy prospołeczne.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU

Powiat Nowomiejski jest jednym z najmniejszych w województwie warmińsko-mazurskim. Zajmuje obszar 69,393 ha, a na koniec 2012 r. zamieszkiwało w nim 44.273 mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 64 osoby na km². Sieć osadnicza powiatu związana jest od początków ze szlakami komunikacyjnymi oraz rzeką Drwęcą. Siedziba władz powiatu, Nowe Miasto Lubawskie, mieści się w centrum powiatu nad Drwęcą, przy drodze krajowej nr 15, łączącej zachodnią granicę ze wschodem kraju. Siedziby władz gmin oraz większe miejscowości znajdują się przy drodze krajowej nr 15, drodze wojewódzkiej nr 538 relacji Radzyń Chełmiński – Rozdroże oraz drodze Nr 541 Lubawa – Lidzbark.

Rzeźba terenu jest zróżnicowana, dominuje krajobraz pagórkowaty. Urozmaicona jest także sieć hydrograficzna. Drwęca, nad którą leży Nowe Miasto Lubawskie, jest najdłuższym prawym dopływem Wisły w północnej Polsce, a największym z kolei dopływem w dorzeczu Drwęcy jest rzeka Wel. Na terenie powiatu płyną także: Osa, Młynówka, Groblica, Skarlanka i kilka mniejszych rzek. Obok sieci rzecznej ważnym elementem hydrograficznym okolic Nowego Miasta Lubawskiego są jeziora. Najbliżej – ok. 4 km od miasta – położone jest jezioro Skarlin (powierzchnia 294 ha) oraz w oddaleniu ok. 12 km leży jezioro Wielkie Partęczyny (powierzchnia 323,9 ha). Na terenie powiatu znajdują się częściowo 2 parki krajobrazowe: Brodnicki Park Krajobrazowy i Welski Park Krajobrazowy oraz obszary chronionego krajobrazu: doliny rzeki Drwęcy i rzeki Wel, Skarliński i Buchnowski, a także liczne rezerваты przyrody.

W skład powiatu od 1999 roku wchodzi: gmina miejska Nowe Miasto Lubawskie oraz cztery gminy wiejskie – Biskupiec, Grodziczno, Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie z siedzibą w Mszanowie.

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2012 roku

lp.	nazwa jednostki	rodzaj jednostki	powierzchnia (w ha)
1.	Nowe Miasto Lubawskie	miejska	1.137
2	Biskupiec	wiejska	24.061
3.	Grodziczno	wiejska	15.437

4.	Kurzętnik	wiejska	14.911
5.	Nowe Miasto Lubawskie zs. w Mszanowie	wiejska	13.847

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Na terenie powiatu nowomiejskiego infrastruktura techniczna nie jest wystarczająco rozwinięta. Zadowolenie budzi sieć wodociągowa, natomiast dalszych inwestycji wymaga sieć kanalizacyjna. Na obszarze całego powiatu dostrzega brak rozdzielczej sieci gazowej. Wybrane dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiecie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Infrastruktura techniczna w powiecie w 2012 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej (w km)	957,1
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	8.679
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	34.713*
% ogółu ludności korzystającej z sieci wodociągowej	78,3%*
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	80,80
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	2.953
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	13.746*
% ogółu ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	31%*

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

* Dane za 2011 r.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano bądź realizuje się obecnie w powiecie. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmują takie obszary, jak: edukacja, zdrowie, administracja, sport i rekreacja. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Najważniejsze inwestycje zrealizowane przez gminy i powiat w latach 2010-2012

lp.	Miejscowość	Rodzaj inwestycji
1.	Bielice	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja systemu grzewczego budynku Gimnazjum Publicznego z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii • Budowa wielofunkcyjnego boiska „Orlik”

2.	Biskupiec	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji • Zakup specjalistycznego samochodu dla OSP • Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej • Budowa wielofunkcyjnego boiska „Orlik”
3.	Boleszyn	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa drogi powiatowej nr 1337 N • Rozbudowa świetlicy wiejskiej
4.	Bratian	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa pompy ciepła dla Szkoły Podstawowej
5.	Grodziczno	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa sieci wodociągowej • Przebudowa drogi gminnej
6.	Gwiżdżyny	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie centrum wsi
7.	Kurzętnik	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków • Budowa hali sportowej i boiska „Orlik” • Przebudowa drogi powiatowej nr 1321 • Przebudowa chodników • Budowa drogi powiatowej Nr 1248 N
8.	Lipinki	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja systemu grzewczego Szkoły Podstawowej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii • Przebudowa drogi gminnej
9.	Łąkorz	<ul style="list-style-type: none"> • Kompleksowy remont Wiejskiego Ośrodka Zdrowia
10.	Mszanowo	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji
11.	Nowe Miasto Lubawskie	Powiat nowomiejski – Starostwo Powiatowe: <ul style="list-style-type: none"> • Budowa Zespołu Szkół Zawodowych • Budowa drogi powiatowej nr 1335 N (inwestycja zaplanowana) • Budowa wielofunkcyjnego boiska przy Zespole Szkół im. C.K. Norwida • Zakup ambulansu dla Szpitala Powiatowego Gmina Miejska Nowe Miasto Lubawskie: <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja MOSiR-u • Przebudowa ulic (Gdyńskiej, Kwiatowej i Cichej)
12.	Nowy Dwór	<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa świetlicy wiejskiej
13.	Ostaszewo	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacja i wyposażenie Centrum Turystycznego • Przebudowa drogi gminnej
14.	Ostrowite	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa wielofunkcyjnego boiska • Budowa placu zabaw
15.	Piotrowice	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji
16.	Radomno	<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa mostu w ciągu drogi powiatowej
17.	Rywałdzik	<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa chodnika
18.	Słupnica	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa sieci kanalizacyjnej
19.	Szwarcenowo	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej w centrum wsi przez budowę parkingu i boiska sportowego
20.	Świniarc	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

Dane z gmin powiatu nowomiejskiego i Starostwa Powiatowego.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Powiat nowomiejski posiada dobrze rozbudowaną sieć dróg. Obszar powiatu obsługiwany jest przez drogi kategorii krajowej, wojewódzkiej, powiatowej i gminnej. Układ nadrzędny opiera się na drogach krajowych. Najważniejsza z nich to droga krajowa Nr 15

Trzebnica – Krotoszyn – Września – Gniezno – Poznań – Inowrocław – Toruń – Brodnica – Ostróda. Układ podstawowy opiera się na drogach powiatowych. Zadaniem tego układu jest bezpośrednia obsługa obszaru powiatu z jej społeczno-gospodarczymi funkcjami oraz powiązanie tych dróg z siedzibami gmin. Stan techniczny dróg nadrzędnych i gminnych jest średni i dobry, są to w większości drogi o nawierzchni bitumicznej. Drogi układu pomocniczego są w większości w dobrym stanie, lecz nie brakuje dróg, które wymagają natychmiastowego remontu lub przebudowy. Ograniczeniem rozwoju niektórych obszarów powiatu jest niedostosowanie nośności mostów do warunków obsługi transportu ciężkiego. Planowana jest także budowa obwodnicy Nowego Miasta Lubawskiego (droga krajowa Nr 15) w ramach projektów kluczowych Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

Usługi komunikacyjne w powiecie świadczą następujące podmioty: Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy SA we Włocławku, PKS w Iławie sp. z o. o., Transport Osobowy „Jarzę-BUS” w Biskupcu, Agencja Turystyczno-Transportowa „Junior” w Nowym Mieście Lubawskim.

Dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy miejscowości leżących na trasach Nowe Miasto Lubawskie – Brodnica oraz Nowe Miasto Lubawskie – Olsztyn. Trudności komunikacyjne mają mieszkańcy gmin: Grodziczno, Biskupiec, Kurzętnik oraz Nowe Miasto Lubawskie zs. w Mszanowie.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2012 roku powiat nowomiejski liczył 44.273 mieszkańców, w tym 22.296 kobiet, które stanowiły 50,4% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet). Gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 64 osoby na km². Dane szczegółowe w tym zakresie w odniesieniu do poszczególnych gmin powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Ludność w poszczególnych gminach powiatu na koniec 2012 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba ludności	gęstość zaludnienia (liczba osób na km ²)
1.	Biskupiec	9.603	40
2.	Grodziczno	6.363	41
3.	Kurzętnik	9.080	61
4.	Nowe Miasto Lubawskie (gmina miejska)	11.224	1.020
5.	Nowe Miasto Lubawskie (gmina wiejska)	8.003	58

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2012 roku 25% ludności powiatu mieszkało w Nowym Mieście Lubawskim, w którym gęstość zaludnienia była najwyższa (1.020 osób na km²). W przypadku gmin wiejskich największą gęstością zaludnienia charakteryzowała się gmina Biskupiec (234 osoby na 1 km²).

W latach 2010-2012 struktura wiekowa mieszkańców powiatu ulegała zmianom. W okresie tym miał miejsce spadek liczby dzieci i młodzieży przy jednoczesnym wzroście liczby osób starszych. Należy podkreślić, że generalnie powiat nowomiejski charakteryzuje się znacznym odsetkiem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Młode społeczeństwo to potencjał na przyszłość. Umiejętne jego wykorzystanie może zaowocować dynamicznym rozwojem powiatu.

Dane szczegółowe na temat struktury wiekowej mieszkańców powiatu oraz poszczególnych gmin wchodzących w jego skład przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności powiatu w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	10.160	10.017	9.877
liczba osób w wieku produkcyjnym	27.731	27.716	27.641
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	6.392	6.607	6.755
ogółem	44.283	44.340	44.273

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin powiatu w 2012 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba mieszkańców według wieku i w %		
		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
1.	Biskupiec	2.175 (22,6%)	5.994 (62,4%)	1.434 (14,9%)
2.	Grodziczno	1.520 (23,9%)	3.871 (60,8%)	972 (15,3%)
3.	Kurzętnik	2.094 (23,1%)	5.682 (62,6%)	1.304 (14,4%)
4.	Nowe Miasto Lubawskie (gmina miejska)	2.248 (20%)	7.041 (62,7%)	1.935 (17,2%)
5.	Nowe Miasto Lubawskie (gmina wiejska)	1.840 (23%)	5.053 (63,1%)	1.110 (13,9%)

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2010-2012 liczba mieszkańców powiatu ulegała nieznacznym wahaniom. Proces starzenia w największym stopniu dotyczył mieszkańców miasta Nowe Miasto Lubawskie, w którym na koniec 2012 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły

17,2%. Najlepiej pod tym względem wyglądała sytuacja w gminie wiejskiej Nowe Miasto Lubawskie, w której udział seniorów w ogóle mieszkańców wynosił 13,9%.

Jeśli chodzi o osoby w wieku przedprodukcyjnym, największy ich udział w ogóle ludności odnotowano w gminach Grodziczno (23,9%) i Kurzętnik (23,1%) oraz w gminie wiejskiej Nowe Miasto Lubawskie (23%), najmniejszy natomiast w mieście Nowe Miasto Lubawskie (20%). Z kolei największy procent ludności w wieku produkcyjnym zamieszkiwało gminę wiejską Nowe Miasto Lubawskie (63,1%).

Generalnie na koniec 2012 roku liczba dzieci i młodzieży w każdej gminie wchodzącej w skład powiatu przewyższała liczbę osób starszych.

Wpływ na sytuację demograficzną w powiecie miały m.in. takie wskaźniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 7. Ruch naturalny ludności powiatu w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba urodzeń żywych	623	548	550
liczba zgonów	414	367	431
przyrost naturalny	209	181	119

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 8. Ruch migracyjny ludności powiatu w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-122	-112	-185
saldo migracji w ruchu zagranicznym	7	-12	-1
saldo migracji ogółem	-115	-124	-186

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2011-2012 liczba urodzeń żywych była znacznie niższa niż w 2010 roku, co w konsekwencji wpłynęło na znacznie niższy przyrost naturalny, który w analizowanym roku był coraz mniej korzystny (209 w 2010 r., 181 w 2011 r., 119 w 2012 r.).

Na liczbę mieszkańców w powiecie miał również wpływ ruch migracyjny. W analizowanym okresie saldo migracji ulegało wahaniom i było ujemne (-115 w 2010 r., -124 w 2011 r., -186 w 2012 r.). Migracja ludności powiatu odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności powiatu na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich dotyczy spadającej liczby dzieci i młodzieży. Druga z kolei odnosi się do systematycznego wzrostu liczby osób starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dopasowanie oferty edukacyjno-wychowawczej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Rolnictwo stanowi jeden z najważniejszych działów gospodarki powiatu nowomiejskiego. Wysoka pozycja rolnictwa wynika z ukształtowania powierzchni oraz korzystnych warunków klimatycznych i glebowych.

Tabela 9. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		47.195
w tym:	grunty orne (w ha)	39.702
	sady (w ha)	187
	łąki i pastwiska (w ha)	6.118
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		15.089
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		6.928

Dane Starostwa Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim.

Powiat nowomiejski należy do średnio uprzemysłowionych. Działają tu podmioty gospodarcze o charakterze handlowym, usługowym i wytwórczym. W większości są to podmioty małe i średnie. Na terenie powiatu nowomiejskiego przeważają jednostki gospodarcze należące do sektora prywatnego. W latach 2010-2012 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu ulegała wahaniom (2.906 w 2010 r., 2.793 w 2011 r., 2.859 w 2012 r.). Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Podmioty gospodarcze w powiecie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	125	129	131
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	2.781	2.664	2.728
liczba podmiotów ogółem	2.906	2.793	2.859

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2012 roku podmioty gospodarcze funkcjonujące w powiecie działały przede wszystkim w takich sekcjach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (657 podmiotów), budownictwo (419), przetwórstwo przemysłowe (293), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (251) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (227). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w powiecie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze w powiecie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2012 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	251
przetwórstwo przemysłowe	293
budownictwo	419
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	657
transport i gospodarka magazynowa	144
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	46
informacja i komunikacja	24
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	72
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	111
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	124
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	50
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	62
edukacja	113
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	227
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	58
inne sekcje	208

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim, w latach 2010-2012 liczba osób bezrobotnych w powiecie nowomiejskim zwiększała się (z 3.162 na koniec 2010 roku do 3.595 osób na koniec roku 2012). Wśród pozostających bez pracy w latach 2010-2012 większość stanowiły kobiety (odpowiednio: 1.780, 2.028 i 2.046). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Bezrobotni w powiecie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba bezrobotnych w powiecie	3.162	3.494	3.595
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	11,6%	12,6%	13%
liczba bezrobotnych kobiet w powiecie	1.780	2.028	2.046
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	13,8%	15,8%	16,0%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Nieco odmiennie kształtował się poziom bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu. Na koniec 2010 roku największy udział osób pozostających bez pracy w ogóle będących w wieku produkcyjnym odnotowano w gminie Biskupiec (16,1%), a najmniejszy w gminie Grodziczno (10,4%). Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Bezrobotni w gminach powiatu na koniec 2012 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba bezrobotnych	udział bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym
1.	Biskupiec	967	16,1%
2.	Grodziczno	402	10,4%
3.	Kurzętnik	677	11,9%
4.	Nowe Miasto Lubawskie (gmina wiejska)	696	13,8%
5.	Nowe Miasto Lubawskie (gmina miejska)	853	12,1%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2010-2012 w powiecie nowomiejskim, województwie warmińsko-mazurskim i w kraju.

Tabela 14. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
stopa bezrobocia w powiecie nowomiejskim	19,8%	21,7%	22,2%
stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim	20,0%	20,2%	21,2%
stopa bezrobocia w kraju	12,4%	12,5%	13,4%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2010 roku powiat nowomiejski charakteryzował się nieznacznie niższą, w stosunku do województwa warmińsko-mazurskiego, stopą bezrobocia. W latach 2011-2012 stopa bezrobocia w powiecie była już wyższa niż w województwie i kraju. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2012 roku odnotowano jej wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w powiecie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2012 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Bezrobotni w powiecie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		liczba bezrobotnych		
		ogółem	kobiet	ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	943	551	bez stażu	518	378
	25-34 lata	1.060	654	do 1 roku	359	250
	35-44 lata	776	461	1-5 lat	1.068	647
	45-54 lata	569	303	5-10 lat	684	398
	55 i więcej lat	247	77	10-20 lat	614	281
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	305	95	20-30 lat	262	78
	1-3 miesiące	724	352	30 lat i więcej	90	14
	3-6 miesięcy	572	305	wyższe	219	167
	6-12 miesięcy	605	336	policealne i śr. zawodowe	721	515
	12-24 miesięcy	715	455	średnie ogólnokształcące	353	242
	pow. 24 miesięcy	674	503			
				staż pracy		
				wykształcenie		

	zasadnicze zawodowe	1.333	656
	gimnazjalne i niższe	969	466

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Na koniec 2012 roku wśród bezrobotnych w powiecie najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25-34 lata, (1.060 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (724 osoby), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (1.068 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (1.333 osoby) oraz gimnazjalnym i niższym (969 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 18-24 lata (943 osoby), osoby pozostające bez pracy od 12 do 24 miesięcy (715 osób), osoby ze stażem pracy 5-10 lat (684 osoby) i ze stażem od 10 do 20 lat (614 osób) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (721 osób).

Tabela 16. Bezrobotni w powiecie na koniec 2012 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	139	0
przetwórstwo przemysłowe	1.060	5
budownictwo	307	3
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	663	2
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	82	0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	41	0
administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	125	0
działania w zakresie usług administracji	73	30
edukacja	64	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	53	0
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	16	0
pozostała działalność usługowa	43	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lubawskim.

Na koniec 2012 roku wśród bezrobotnych w powiecie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe (1.060 osób), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (663 osoby), budownictwo (307 osób),

rolnictwo, leśnictwo i rybactwo (139 osób), administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne (125 osób).

Na koniec 2012 r. liczba ofert pracy dla bezrobotnych z powiatu wynosiła ogółem 40 i dotyczyła możliwości zatrudnienia w zakresie działalności związanej z usługami administrowania i działalnością wspierającą (30 ofert), przetwórstwie przemysłowym (5 ofert), budownictwie (3 oferty) oraz w handlu hurtowym i detalicznym; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (2 oferty).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z powiatu należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą od 10 do 20 lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym, handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz w budownictwie.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w powiecie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2010-2012 liczba budynków mieszkalnych w powiecie nowomiejskim zwiększała się z roku na rok (z 8.723 w 2010 r. do 8.996 w 2012 r.). Z kolei liczba nowo oddanych mieszkań w latach 2011-2012 była znacznie wyższa niż w 2010 roku (odpowiednio 107 i 103 w stosunku do 70). Liczba nowych izb oddanych do użytkowania zwiększała się z roku na rok (z 399 w 2010 r. do 608 w 2012 r.), podobnie jak powierzchnia użytkowa tych mieszkań (z 8.490 m² w 2010 r. do 12.781 m² w 2012 r.).

Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie oddano do użytkowania w sumie 128 budynków, najwięcej – 47 – w 2010 roku.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w powiecie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe w powiecie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba budynków mieszkalnych w powiecie	8.723	8.917	8.996
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	70	107	103
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	399	554	608
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	8.490	11.680	12.781
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	47	39	42
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	22.494	18.003	19.982

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej lub Urząd Gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach powiatu w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	4.110	4.284	brak danych
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	541.982	613.236	brak danych

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2011 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła liczba dodatków mieszkaniowych przyznanych w gminach powiatu (o 174). Tym samym zwiększyła się wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 541.982 zł w 2010 r. do 613.236 zł w 2011 r.)

8. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2011/2012 w powiecie nowomiejskim działały 42 placówki oświatowo-wychowawcze. Na tę liczbę składały się 24 szkoły podstawowe, do których uczęszczało 3.227 uczniów, 8 szkół gimnazjalnych, w których uczyło się 1.686 uczniów, oraz 3 szkoły ponadgimnazjalne, w których naukę pobierało 1.267 uczniów. W powiecie funkcjonowało także 7 przedszkoli, do których uczęszczało 760 dzieci. Dane na temat ww. placówek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Placówki oświatowo-wychowawcze w powiecie w roku szkolnym 2011/2012

lp.	nazwa i adres placówki	miejsowość
1.	Zespół Szkół	Mroczno
2.	Zespół Szkół	Grodziczno
3.	Szkoła Podstawowa	Boleszyn
4.	Szkoła Podstawowa	Montowo
5.	Szkoła Podstawowa	Zwiniarz
6.	Szkoła Podstawowa	Zajączkowo
7.	Zespół Szkolno-Przedszkolny a) Przedszkole Miejskie, ul. Tysiąclecia 3 b) Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Jagiellońska 3	Nowe Miasto Lubawskie
8.	Zespół Szkoły Podstawowej i Muzycznej a) Szkoła Podstawowa nr 2 b) Szkoła Muzyczna I stopnia	Nowe Miasto Lubawskie, ul. Tysiąclecia 33
9.	Szkoła Podstawowa	Szwarcenowo
10.	Szkoła Podstawowa	Krotoszyny
11.	Szkoła Podstawowa	Ostrowite
12.	Szkoła Podstawowa	Lipniki
13.	Szkoła Podstawowa	Biskupiec
14.	Szkoła Podstawowa	Łąkorz
15.	Zespół Szkół	Bratian
16.	Zespół Szkół	Jamielnik
17.	Szkoła Podstawowa	Radomno
18.	Szkoła Podstawowa	Skarlin
19.	Szkoła Podstawowa	Tylice
20.	Szkoła Podstawowa	Gwiżdżyny
21.	Zespół Szkół	Kurzętnik
22.	Zespół Szkół	Marzęcice

23.	Szkoła Podstawowa	Tereszewo
24.	Szkoła Podstawowa	Brzozie Lubawskie
25.	Przedszkole	Mroczo
26.	Przedszkole	Nowe Grodziczno
27.	Niepubliczne Przedszkole „Pod wierzbą”	Mszanowo
28.	Niepubliczne Przedszkole „Leśny Dworek”	Nowe Miasto Lubawskie
29.	Gimnazjum im. Filomatów Nowomiejskich	Nowe Miasto Lubawskie,
30.	Gimnazjum	Bielice
31.	Zespół Szkół im. C. K. Norwida	Nowe Miasto Lubawskie
32.	Zespół Szkół Zawodowych	Kurzętnik
33.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Bielice	Bielice

Dane Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, iż wymienione placówki zatrudniały w sumie 773 pracowników – nauczycieli i wychowawców; 619 osób pracowało w szkołach podstawowych i gimnazjach, 114 osób w szkołach ponadgimnazjalnych, a 40 osób było zatrudnionych w przedszkolach.

9. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Powiat nowomiejski jest stosunkowo aktywnym rejonem na mapie kulturalnej Polski. Starostwo Nowomiejskie jest promotorem i organizatorem wielu imprez kulturalnych, wśród których największą popularnością cieszą się: Powiatowe Forum Kultury, Powiatowe Przeglądy Widowisk Bożonarodzeniowych i Zapustnych, Powiatowy Przegląd Twórczości Seniorów.

W powiecie działają różne placówki kulturalne, m.in. Nowomiejski Dom Kultury oraz Gminne Ośrodki Kultury. Do innych ośrodków kulturalnych można zaliczyć: Muzeum Ziemi Lubawskiej, kino, dobrze wyposażone biblioteki. Przy kościołach działają orkiestry dęte oraz chóry i zespoły młodzieżowe. Na szczególną uwagę zasługuje tu Śpiewacze Towarzystwo „Harmonia”, które istnieje od 1893 roku. W Skarlinie działa teatr „Brzdąc”, a w Lipinkach sławna na całą Polskę i nie tylko Grupa Cyrkowa „Heca”. Nowomiejska kultura wciąż jest żywa, swym zasięgiem wychodzi nawet poza granice kraju.

Muzeum Lokalne i Stowarzyszenie Ochrony Przyrody i Dziedzictwa Kulturowego w Łąkorzu zaprasza do zwiedzenia miejscowego muzeum, kuźni i wiatraka. Można w nim obejrzeć ciekawe przedmioty związane z kulturą materialną z regionu Nowego Miasta Lubawskiego.

W niewielkiej odległości od granic powiatu nowomiejskiego znajduje się muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku. Najsłynniejsza bitwa polskiego średniowiecza rozegrała się dwa kilometry od wsi Grunwald, pomiędzy wsiami Stębark, Łodwigo i Ulnowo. Do muzeum prowadzi droga 537.

W Muzeum Etnograficznym im. Edwarda Klemensa w Jeleniu można oglądać eksponaty związane z dawnym codziennym życiem mieszkańców wsi. Muzeum powstało w 2001 roku. W 2011 roku przeszło gruntowny remont. Zmieniono wystrój wnętrza, zreorganizowano wystawę, szczegółowo segregując poszczególne eksponaty, a także dodano panele informacyjne z opisami wybranych przedmiotów.

Muzeum Przyrody Welskiego Parku Krajobrazowego mieści się w siedzibie parku w Jeleniu. Na powierzchnię wystawową zaadaptowane zostało poddasze budynku. Eksponaty zgrupowano w 4 ekspozycjach: zwierzęta żyjące w środowisku wodnym, zwierzęta leśne, zwierzęta żyjące na polach i łąkach, zwierzęta zasiedlające opuszczone zabudowania, strychy i stodoły (eksponaty także z powiatu nowomiejskiego). W Muzeum Przyrody możemy zobaczyć między innymi orła bielika i występującą już tylko na wschodnich krańcach Polski krasnę.

W powiecie nowomiejskim funkcjonuje 27 placówek kulturalnych. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Placówki kulturalne w powiecie w 2012 roku

lp.	nazwa i adres placówki	gmina
1	Gminne Centrum Kultury	Kurzętnik
2.	Gminne Centrum Kultury	Mszanowo
3.	Gminny Ośrodek Kultury	Biskupiec
4.	Miejskie Centrum Kultury	Nowe Miasto Lubawskie
5.	Gminna Biblioteka Publiczna	Grodziczno
6.	Biblioteka Publiczno-Szkolna	Zwiniarz
7.	Biblioteka Publiczno-Szkolna	Mroczno
8.	Biblioteka Publiczno-Szkolna	Boleszyn
9.	Miejska Biblioteka Publiczna	Nowe Miasto Lubawskie, ul. Działyńskich 2a
10.	Gminna Biblioteka Publiczna	Gwiździny
11.	Filia Biblioteki Publicznej	Bratian
12.	Filia Biblioteki Publicznej	Jamielnik
13.	Filia Biblioteki Publicznej	Radomno
14.	Filia Biblioteki Publicznej	Skarlin
15.	Filia Biblioteki Publicznej	Tylice
16.	Świetlica Wiejska	Gwiździny
17.	Świetlica Wiejska	Tylice

18.	Świetlica Wiejska	Pacółtowo
19.	Świetlica Wiejska	Mszanowo
20.	Świetlica Wiejska	Bratian
21.	Świetlica Wiejska	Kaczek
22.	Świetlica Wiejska	Nawra
23.	Świetlica Wiejska	Nowy Dwór Bratiański
24.	Świetlica Wiejska	Skarlin
25.	Świetlica Wiejska	Jamielnik
26.	Świetlica Wiejska	Lekarty
27.	Świetlica Wiejska	Chrośle

Dane z gmin powiatu nowomiejskiego.

10. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również na jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Powiat nowomiejski może poszczycić się wyjątkowo atrakcyjnym położeniem na bogato urozmaiconym i pięknym terenie, który sprzyja uprawianiu sportu i zachęca do aktywnego trybu życia i rekreacji. Malownicze rzeki i liczne jeziora powodują, że do najważniejszych imprez sportowo-rekreacyjnych należą te koncentrujące się na sportach wodnych. Nie może więc dziwić, że do najpopularniejszych dyscyplin należy kajakarstwo. Warto wspomnieć, iż szlakiem Drwęcy prowadzi najdłuższy w Polsce międzynarodowy spływ kajakowy, a szlak kajakowy Welem zaliczany jest do bardzo trudnych (III kategoria). Godne odnotowania są również cieszące się dużym zainteresowaniem: Memoriał im. Ks. K. Wróblewskiego w Tenisie Stołowym w Gwiździnach, Zimowy Spływ Kajakowy – impreza o zasięgu ogólnopolskim oraz rajdy samochodowe.

Koordinacją działań w zakresie krzewienia kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców powiatu zajmuje się Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowym Mieście Lubawskim. Poszczególne zadania realizuje w oparciu o własną oraz powiatową i gminną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, która, zważywszy na wielkość powiatu oraz jego wiejski charakter, jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Składają się na nią m.in.: stadion sportowy w Kurzętniku, 22 wiejskie boiska, 6 boisk typu „ORLIK 2012”, 6 szkolnych hal sportowych, ścieżka rowerowa, przystań kajakowa oraz liczne sportowo-rekreacyjne place zabaw dla dzieci. Szczegółowy wykaz obiektów sportowo-rekreacyjnych w powiecie nowomiejskim zawiera poniższa tabela.

Tabela 21. Obiekty sportowo-rekreacyjne w powiecie w 2012 roku

Lp.	wykaz obiektów	miejsowość
1.	Boisko wielofunkcyjne o nawierzchni syntetycznej	Mroczo
2.	„Moje boisko – Orlik 2012”	Nowe Grodziczno
3.	Boisko	Zwiniarz
4.	Boisko	Świniarc
5.	Boisko do piłki nożnej	Montowo
6.	Boisko do piłki nożnej	Linowiec
7.	Boisko do piłki nożnej	Ostaszewo
8.	Hale sportowe	Zespół Szkół w Nowym Grodzicznie i Mrocźnie Szkoła Podstawowa w Montowie, Zwiniarzu, Boleszynie, Zajączkowie
9.	Ośrodek wypoczynkowy Hartek	Ostaszewo
10.	Ścieżka rowerowa „Pętla Ostaszewska”	Ostaszewo – Rynek – Lorki
11.	Sportowo-rekreacyjne place zabaw dla dzieci	Montowo Grodziczno Mroczenko Ostaszewo Nowe Grodziczno Trzcina
12.	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Nowe Miasto Lubawskie
13.	Boisko Sportowe „Orlik 2012”	Bratian
14.	Przystań kajakowa nad Drwęcą	Mszanowo
15.	Boisko wiejskie	Bagno
16.	Boisko wiejskie	Bratian
17.	Boisko wiejskie	Chrośle
18.	Boisko wiejskie	Gryżliny
19.	Boisko wiejskie	Gwiździny
20.	Boisko wiejskie	Jamielnik
21.	Boisko wiejskie	Lekarty
22.	Boisko wiejskie	Mszanowo
23.	Boisko wiejskie	Nawra
24.	Boisko wiejskie	Nowy Dwór Bratiański
25.	Boisko wiejskie	Pacóftowo
26.	Boisko wiejskie	Pustki
27.	Boisko wiejskie	Radomno
28.	Boisko wiejskie	Skarlin
29.	Boisko wiejskie	Tylice
30.	Stadion Sportowy	Kurzętnik
31.	Boisko wielofunkcyjne „Orlik 2012”	Marzęcice
32.	Boisko wielofunkcyjne „Orlik 2012”	Kurzętnik
33.	Boisko piłkarskie	Brzozie Lubawskie
34.	Boisko sportowe przy Szkole Podstawowej	Szwarcenowo

35.	Boisko sportowe przy Szkole Podstawowej	Krotoszyny
36.	Kompleks boisk sportowych Moje Boisko „Orlik 2012” przy Szkole Podstawowej	Biskupiec
37.	Kompleks boisk sportowych Moje Boisko „Orlik 2012” przy Publicznym Gimnazjum	Bielice

Dane z gmin powiatu nowomiejskiego.

11. TURYSTYKA

Oprócz wielu atrakcji krajobrazowych, powiat nowomiejski obfituje również w zabytki historyczne. Położony jest na styku historycznych ziem: sasińskiej, pomezkańskiej, chełmińskiej, lubawskiej i michałowskiej. Teren ten nie jest jednorodnym regionem pod względem tożsamości kulturowej. Nowe Miasto Lubawskie zostało założone w 1325 roku przez Ottona von Lutterberga. Miejscowości leżące w okolicach Nowego Miasta Lubawskiego zostały założone w większości w XIV wieku przez Zakon Krzyżacki. Atrakcyjne z uwagi na rozwój turystyki może być odwołanie się do dziedzictwa dawniejszych gospodarzy tych ziem – Prusów, a przede wszystkim Zakonu Krzyżackiego.

Nowe Miasto Lubawskie zostało lokowane na 21 łąkach starochełmińskich. Powierzchnia w obrębie murów obronnych wynosiła 8,4 ha. W centrum miasta wytyczono rynek o wymiarach 88 m x 97 m. Z rynku wychodziły po dwie prostopadłe ulice z każdego narożnika. Rozwój przestrzenny w początkowym okresie istnienia Nowego Miasta Lubawskiego był bardzo dynamiczny.

Atrakcją turystyczną miasta jest Bazylika Mniejsza p.w. Św. Tomasza Apostoła. Obecny kościół budowany był etapami. Prezbiterium w 1330 r. dostawiono do drewnianego kościoła. Nawy zostały postawione łącznie z dołem wieży w 1350 r., a dokończone w drugiej poł. XIV wieku.

W gminie Nowe Miasto Lubawskie do rejestru zabytków zostało wpisanych osiem obiektów zabytkowych, m.in. ruiny zamku w Bratianie, kuźnia i dawny dwór w Bratianie oraz kościoły parafialne w Skarlinie i Tylicach. Ostatnimi wpisami do rejestru zabytków są: kościół w Radomnie, park dworski w Jamielniku oraz młyn w Bratianie.

W gminie Biskupiec zapisano w rejestrze zabytków 28 obiektów. Najwcześniej, bo w 1949 r., wpisano pałac i park w Lipinach. Oprócz kościołów parafialnych w Biskupcu Pomorskim, Lipinkach, Łąkorzu, Ostrowitem i Szwarcenowie, w rejestrze zabytków znajdują się również parki krajobrazowe, dworskie, pałace i dwory (Babalice, Bielice, Czachówki, Lipinki, Łąkorek, Osówko, Sędzice).

W gminie Kurzętnik znajduje się ogółem 48 obiektów, z czego 46 we wsi Kurzętnik. Są to następujące zabytki: zamek, założenie urbanistyczne miasteczka Kurzętnik, kościół parafialny oraz 43 budynki mieszkalne. Ruiny zamku pokrzyżackiego są pozostałością zamku krzyżackiego z XIII wieku. Obecny stan tego zabytku jest efektem walk w XVIII wieku na tych terenach.

W gminie Grodziczno zarejestrowano siedem zabytków – obiekty sakralne w Boleszynie – kościół i kaplica, a także kościół w Grodzicznie.

Obok zabytkowych obiektów historycznych, niewątpliwą atrakcją turystyczną regionu jest przyroda. Na obszarze powiatu nowomiejskiego położone są częściowo dwa parki krajobrazowe: Brodnicki i Welski.

Brodnicki Park Krajobrazowy zajmuje obszar 16.685 ha, w tym na terenie powiatu nowomiejskiego znajduje się 4.336 ha (teren gminy Biskupiec i gminy Kurzętnik). Na terenie parku znajduje się 60 jezior, z czego 6 o powierzchni ponad 100 ha (w tym 3 największe na terenie powiatu nowomiejskiego: Wielkie Partęczyny – 339 ha, Łąkorek – 168 ha, Głowińskie – 131 ha). Hydrograficzną osią jest rzeka Skarlanka – jeden z najbardziej atrakcyjnych szlaków kajakowych i turystycznych w Polsce. Znamieną cechą BPK jest występowanie na znacznych obszarach naturalnych zbiorowisk torfowiskowych, szuwarowych i wodnych.

Welski Park Krajobrazowy zajmuje obszar 20.444 ha – na terenie powiatu nowomiejskiego (gmina Grodziczno) 4.180 ha. Pozostała część znajduje się na terenie powiatu działdowskiego. Głównym przedmiotem ochrony WPK jest naturalny krajobraz środkowego odcinka doliny rzeki Wel, łącznie z jeziorami, przez które przepływa, oraz towarzyszącymi jej kompleksami leśnymi.

Na terenie powiatu znajdują się atrakcyjne szlaki wodne oraz piesze. Są to:

- **Szlak wodny rzeki Drwęcy.** Licząca 207 km Drwęca jest spławna na niemal całej swej długości. Szlak Drwęcy często przedłużany jest jeszcze o dziesięciokilometrowy odcinek Wisły do centrum Torunia.
- **Szlak wodny rzeki Wel.** Licząca 95,8 km rzeka Wel jest jednym z najatrakcyjniejszych szlaków kajakowych na pojezierzach. Główną atrakcją szlaku jest szereg odcinków o charakterze górskim, gdzie rzeka osiąga stosunkowo duży spadek, występują liczne bystrza i inne trudności.
- **Szlak wodny rzeki Strugi.** Niewielka Struga, zwana też Struga Radomno lub Ruda, wypływa z mokradła położonego w lasach na południe od Iławy. Liczy łącznie ok. 15,7 km długości i jest spławna od Jeziora Łąckiego.

- **Szlak wodny rzeki Skarlanki.** Mająca 37 km długości Skarlanka jest głównym ciekim malowniczego Pojezierza Brodnickiego, odwadniającym większość jego jezior. Tworzy też malowniczy szlak kajakowy, którego początek znajduje się na Jeziorze Skarlińskim.
- **Szlak wodny rzeki Kakaj.** Ok. 17-kilometrowa trasa prowadzi do Osy przez jeziora Gryżliny, Studa, położone na granicy gminy Biskupiec, Moczyska i Przedzieniec, a dalej Kakaj, Dębno i Wielki Staw.
- **Szlak pieszy żółty.** Szlak żółty (w rejestrach PTTK oznaczony jako TO-231) prowadzi z Torunia, wzdłuż doliny Drwęcy, przez Pojezierze Brodnickie do Radomna, skąd jego przedłużenie prowadzi na teren Pojezierza Iławskiego. Szlak żółty jest fragmentem szlaku europejskiego łączącego Niemcy i Litwę, który oznaczony jest w międzynarodowych spisach kodem E-11, a przez teren Polski wiedzie od Słubic po Ogrodniki.
- **Szlak pieszy czerwony.** W rejestrach PTTK oznaczony jako TO-2215. Jest to szlak pieszy łączący Nowe Miasto Lubawskie z opisanym wyżej żółtym szlakiem doliny Drwęcy, a poprzez ten szlak z Pojezierzem Brodnickim i Pojezierzem Iławskim. Szlak prowadzi z Nowego Miasta Lubawskiego do Radomna i liczy ok. 13 km.
- **Szlak Jakubowy** – Iława – Nowe Miasto Lubawskie (Katarzynki – Radomno – Chrośle – Nowy Dwór – Nawra – Nowe Miasto Lubawskie) – odcinek 25 km oraz Nowe Miasto – Bachotek (Kurzętnik – Lipowiec – Lipowiec Rumunki) – odcinek 24 km.

W powiecie nowomiejskim coraz bogatsza jest oferta agroturystyczna. Najczęściej są to oferty całoroczne. Agrowczasowicze mogą skorzystać m.in. z możliwości wędkowania, żeglowania, jazdy konnej oraz rowerowej, grzybobrań, spożywania swojskiego chleba, masła, miodu, sera i innych produktów oraz potraw regionalnych. Rozwijaniu turystyki służą również liczne imprezy kulturalne oraz sportowe organizowane na terenie powiatu.

12. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Na koniec 2012 roku w powiecie nowomiejskim funkcjonowało 16 zakładów opieki zdrowotnej, w tym 1 zakład opieki prowadzony był przez powiat. Poniższa tabela zawiera dane na ich temat.

Tabela 22. Jednostki służby zdrowia w powiecie nowomiejskim w 2012 roku

Lp.	nazwa i adres placówki	gmina
1.	Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Grodziczno
2.	Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Mroczno
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Eskulap Sp. z o.o.	Nowe Miasto Lubawskie
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia nr 1	Nowe Miasto Lubawskie
5.	Niepubliczny Zakład Pielęgniarsko-Położniczy	Nowe Miasto Lubawskie
6.	Gabinet Fizjoterapii „Rech-Med”	Nowe Miasto Lubawskie
7.	Grupowa Praktyka Pielęgniarek i Położnych s.c. Hygieja	Nowe Miasto Lubawskie
8.	Poradnia Ortopedyczna Aurelia i Ryszard Ignatiuk sp.j.	Nowe Miasto Lubawskie
9.	Zakład Paliatywny „Światło” T. Demska	Nowe Miasto Lubawskie
10.	Centrum Medycyny Naturalnej i Rehabilitacji „Ruda Dwór”	Radomno
11.	Prywatny Oddział Chirurgiczny z Poradniami Specjalistycznymi „Medicus”	Mszanowo
12.	Gminny Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej	Kurzętnik
13.	Wiejski Ośrodek Zdrowia	Tereszewo
14.	Samodzielny publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Biskupiec
15.	Samodzielny publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Łąkorz
16.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy	Nowe Miasto Lubawskie

Dane Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim.

13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim, w 2012 roku w powiecie nowomiejskim stwierdzono 557 przestępstw. Najczęściej odnotowywanymi były przestępstwa drogowe (172), przestępstwa polegające na kradzieży cudzej rzeczy (129) oraz kradzieże z włamaniem (71). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Przestępstwa popełnione w powiecie w 2012 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
przestępstwa gospodarcze	85
uszczerbek na zdrowiu	7
bójka i pobicie	13

zgwałcenie	2
kradzież cudzej rzeczy	129
niepłacenie alimentów	22
kradzież z włamaniem	71
przestępstwa rozbójnicze	2
uszkodzenie mienia	35
przestępstwa narkotykowe	26
przestępstwa drogowe	172
znęcanie się nad rodziną	33
oszustwa kryminalne	13
przestępstwa korupcyjne	1

Dane Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim.

Z ogólnej liczby przestępstw 44 zostały popełnione przez osoby nieletnie. Najwięcej z nich: po 10 – dotyczyło uszkodzenia mienia oraz bójek i pobic, na kolejnym miejscu znalazły się kradzieże z włamaniem – 9 przypadków. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Przestępstwa popełnione w powiecie przez nieletnich w 2012 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
uszczerbek na zdrowiu	1
bójka i pobicie	10
kradzież cudzej rzeczy	8
kradzież z włamaniem	9
przestępstwa rozbójnicze	2
uszkodzenia mienia	10
przestępstwa narkotykowe	1

Dane Komendy Powiatowej Policji w Nowym Mieście Lubawskim.

14. POMOC SPOŁECZNA I PIECZA ZASTĘPCZA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka

14.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH

Zadania pomocy społecznej w gminach wchodzących w skład powiatu nowomiejskiego wykonuje 5 Ośrodków Pomocy Społecznej, w tym: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Biskupcu, Grodzicznie, Kurzętniku oraz Mszanowie. Do ich podstawowych obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednio i pośrednio udzielanie świadczeń, aktywizowanie środowiska lokalnego oraz współpraca z instytucjami i organizacjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym.

Na koniec 2012 roku kadre Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących w powiecie stanowiło łącznie 91 osób, w tym 27 pracowników socjalnych. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w poszczególnych ośrodkach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Stan zatrudnienia w Ośrodkach Pomocy Społecznej w powiecie na koniec 2012 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba pracowników ogółem	liczba pracowników socjalnych	liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego
1.	GOPS Biskupiec	9	5	1.993
2.	GOPS Grodzicznie	17	4	1.590
3.	GOPS Kurzętnik	20	6	1.521
4.	GOPS Mszanowo	16	5	1.681
5.	MOPS Nowe Miasto Lubawskie	29	6	1.871

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie nowomiejskim

Na koniec 2012 roku we wszystkich ośrodkach pomocy społecznej powiatu nowomiejskiego zrealizowany był zapis ustawy o pomocy społecznej nakładający obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. Najbliżej tego wskaźnika był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu (1.993). Nieco gorzej przedstawiała się sytuacja w GOPS-ie w Grodzicznie (2.382). Warto zaznaczyć, że w Gminnych Ośrodkach Pomocy Społecznej w Kurzętniku i Mszanowie oraz w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Mieście Lubawskim na jednego pracownika socjalnego przypadało znacznie mniej niż 2 tysiące mieszkańców (odpowiednio 1.521, 1.681 i 1.538).

Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania wynikające z kilkunastu ustaw, wśród których zasadniczą stanowi ustawa o pomocy społecznej. Prawo do wsparcia udzielanego na jej podstawie mają osoby i rodziny, które spełniają kryterium dochodowe. Obecnie jest ono

ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej na pomoc społeczną w 2012 roku.

Tabela 26. Środki finansowe wydatkowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej na pomoc społeczną w 2012 roku

lp.	nazwa jednostki	wysokość wydatków na pomoc społeczną w gminie ogółem (w zł)	wysokość wydatków na zadania własne(w zł)
1.	GOPS Biskupiec	1.493.864	1.493.864
2.	GOPS Grodziczno	763.404	686.651
3.	GOPS Kurzętnik	1.373.323	1.221.323
4.	GOPS Mszanowo	1.472.064	1.472.064
5.	MOPS Nowe Miasto Lubawskie	2.556.637	2.399.398

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie nowomiejskim.

Wielkość środków finansowych przeznaczonych w 2012 roku na pomoc społeczną w poszczególnych gminach powiatu nowomiejskiego była zróżnicowana. Stanowi ona wypadkową różnych czynników. Częściowo wynika z zamożności jednostki samorządu terytorialnego, która może wyasygnować mniej lub więcej pieniędzy na wsparcie ludności, a częściowo jest odzwierciedleniem istniejącego ubóstwa mieszkańców i związanych z nim realnych potrzeb. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców poszczególnych gmin powiatu nowomiejskiego objętych wsparciem z zakresu pomocy społecznej w 2012 roku.

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminach powiatu w 2012 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
1.	GOPS Biskupiec	983	524	1.738
2.	GOPS Grodziczno	612	292	1.209
3.	GOPS Kurzętnik	1.360	606	2.158
4.	GOPS Mszanowo	1.008	530	1.810
5.	MOPS Nowe Miasto Lubawskie	1.177	837	1.963

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie nowomiejskim.

Liczba beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach powiatu nowomiejskiego była zróżnicowana, podobnie jak wielkość środków finansowych przeznaczanych na pomoc społeczną. Najwięcej osób korzystających ze wsparcia w 2012

roku odnotowano w gminach: Kurzętnik (2.158) i Nowe Miasto Lubawskie (1.963) Generalnie liczba mieszkańców powiatu nowomiejskiego objętych pomocą społeczną w 2012 roku wyniosła 8.878. Zasadnicze powody korzystania ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu w 2012 roku

Powód przyznania pomocy	liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w poszczególnych gminach powiatu w 2012 roku					
	Biskupiec	Grodziczno	Kurzętnik	Nowe Miasto Lubawskie (gmina miejska)	Nowe Miasto Lubawskie (gmina wiejska)	ogółem
ubóstwo	1.738	229	1.386	1.329	1.117	5.799
potrzeba ochrony macierzyństwa	353	620	257	324	709	2.263
bezrobocie	1.292	646	1.142	1.268	1.087	5.435
niepełnosprawność	658	434	716	739	457	3.004
długotrwała lub ciężka choroba	392	397	314	321	115	1.539
bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	235	10	448	121	211	1.025
przemoc w rodzinie	0	4	97	143	130	374
alkoholizm	16	16	162	69	114	377

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie nowomiejskim.

Najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu nowomiejskiego w 2012 roku były ubóstwo i bezrobocie. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem z tych powodów wyniosła odpowiednio 5.799 i 5.435. Ubóstwo stanowiło główną przyczynę udzielania pomocy w gminach wiejskich: Biskupiec (1.738 osób w rodzinach), Kurzętnik (1.386 osób w rodzinach), Nowe Miasto Lubawskie zs. w Mszanowie (1.117 osób w rodzinach) oraz w gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie (1.329 osób w rodzinach). W gminie wiejskiej Grodziczno najważniejszą przyczyną przyznawania pomocy było bezrobocie (646 osób w rodzinach). Kolejne ważne powody przyznawania pomocy w gminach powiatu nowomiejskiego to: niepełnosprawność (3.004 osoby w rodzinach) oraz długotrwała i ciężka choroba (1.539 osób w rodzinach). Powody przyznania pomocy społecznej w gminie wpływały na formę wsparcia udzielanego przez ośrodki pomocy społecznej. Najczęściej były to: zasiłki okresowe, zasiłki stałe, zasiłki celowe i w naturze, posiłek, którym obejmowano głównie dzieci, oraz usługi opiekuńcze.

Infrastruktura socjalna w gminach

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonują w gminach wchodzących w skład powiatu nowomiejskiego należy: „Nazaret” Świetlica dla dzieci im. Bł. Ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego. Poniżej zamieszczona karta zasobów przedstawia szczegółową informację na temat tej jednostki.

„Nazaret” Świetlica dla dzieci im. Bł. Ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego

ul. Kościelna 8B, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- wsparcie dla rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji poprzez objęcie dziecka działaniami opiekuńczymi, wychowawczymi i edukacyjnymi,
- zapewnienie pomocy rodzinom i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością i uzależnieniami,
- współpraca ze szkołą, ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami w rozwiązywaniu problemów.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2012 r.:

Świetlica jest placówką opiekuńczo-wychowawczą wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym dla dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. W 2012 roku uczęszczały do niej 22 osoby.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Zakup sprzętu komputerowego oraz spełnienie obowiązujących standardów.

14.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE

Pomoc społeczną o charakterze powiatowym realizuje w powiecie nowomiejskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim. Poza zadaniami pomocy społecznej jednostka ta wykonuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a także sprawuje nadzór nad powiatowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

Na koniec 2012 roku kadre PCPR-u stanowiło 11 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w Centrum przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Stan zatrudnienia w PCPR-ze na koniec 2012 roku

rodzaj stanowiska	liczba osób
dyrektor	1
pracownicy socjalni	3
koordynator zespołu	1
aspirant pracy socjalnej	1
pozostali pracownicy	5

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

Na koniec 2012 roku, wykształcenie wyższe wśród kadry kierowniczej i pracowników socjalnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie posiadał dyrektor jednostki (kierunkowe), dwóch pracowników socjalnych (kierunkowe) oraz siedmiu innych pracowników. Ponadto dyrektor i jeden pracownik socjalny posiadali specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, zaś dwie osoby z kadry posiadały drugi stopień specjalizacji. W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w 2010 roku w ramach doształcania kadry z powiatu, PCPR zorganizowało pięć szkoleń i narad, w 2011 roku zorganizowano ich siedem, a w 2012 roku pięć. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie na realizację zadań w latach 2010-2012.

Tabela 30. Środki finansowe wydatkowane przez PCPR na realizację zadań w latach 2010-2012

rodzaj wydatków	wielkość wydatków (w zł) w latach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.
na zadania własne powiatu	1.230.428,35	1.246.845,56	1.499.820,03
na zadania zlecone powiatowi	209.148,00	221.600,00	253.184,00
z PFRON-u	1.108.790,00	1.119.392,00	1.608.269,80
ogółem	2.548.366,35	2.258.837,56	3.361.273,83

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

Wysokość kwot przeznaczonych przez PCPR na wykonanie zadań w latach 2010-2012 systematycznie rosła. Rosła także wielkość środków otrzymanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Dziecko pozbawione opieki rodziny i usamodzielniane

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, natomiast osobom, które osiągnęły pełnoletność, w rodzinie zastępczej, oraz osobom pełnoletnim opuszczającym placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę, udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku opiekę, wychowanie i możliwości rozwoju odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju. Przyjęcie dziecka do rodziny przez małżeństwo lub osobę samotną następuje najczęściej bez zrywania więzi z rodziną biologiczną dziecka. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej ustaje natomiast z mocy prawa w momencie osiągnięcia przez dziecko pełnoletności (wychowankowie mają również możliwość pozostania w rodzinie do czasu ukończenia szkoły, którą rozpoczęli przed osiągnięciem pełnoletności). Dane szczegółowe na temat typów rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie w analizowanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Rodziny zastępcze w powiecie w latach 2010-2012

typ rodziny zastępczej	liczba rodzin			liczba dzieci umieszczonych w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
rodzina spokrewniona z dzieckiem	35	36	29	42	43	40
rodzina niespokrewniona z dzieckiem (od 2012 roku rodziny niezawodowe)	8	8	16	12	19	26
liczba rodzin i dzieci w rodzinach ogółem	43	44	45	54	62	66

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

W latach 2010-2012 liczba rodzin zastępczych w powiecie nowomiejskim rosła z roku na rok (z 43 w 2010 r. poprzez 44 w 2011 r. do 45 w 2012 r.). Liczba umieszczanych w nich dzieci również rosła (z 54 w 2010 r. poprzez 62 w 2011 r. do 66 w 2012 r.).

W latach 2010-2012 systematycznie rosły środki finansowe przeznaczone na rodziny zastępcze w powiecie nowomiejskim. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela:

Tabela 32. Środki finansowe przeznaczone na rodziny zastępcze w powiecie w latach 2010-2012

wysokość środków ogółem w latach		
2010	2011	2012
677.580,17 zł	714.708,69 zł	951.940,67 zł

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

Dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się również opiekę i wychowanie w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, rodzinnego i socjalizacyjnego. Dziecko może zostać umieszczone zarówno w placówce opiekuńczo-wychowawczej właściwej dla jego miejsca zamieszkania, jak również działającej w innym powiecie. W tym drugim wypadku powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi wydatki na jego utrzymanie na podstawie porozumienia zawartego z powiatem prowadzącym placówkę. Dane szczegółowe dotyczące dzieci z powiatu nowomiejskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Dzieci z powiatu umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba dzieci umieszczonych w placówkach w powiecie	3	0	2
liczba dzieci umieszczonych w placówkach poza powiatem	0	1	2
liczba dzieci ogółem	3	1	4

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

W latach 2010-2012 liczba dzieci z powiatu nowomiejskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nieznacznie się zmieniała (z 3 w 2010 r. poprzez 1 w 2011 r. do 4 w 2012 r.).

Jak już wspomniano, pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Wsparcie to polega na: pracy socjalnej, wyznaczeniu opiekuna osoby usamodzielniającej się, opracowaniu indywidualnego programu usamodzielnienia się, udzieleniu pomocy w znalezieniu zatrudnienia, przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, przyznaniu pomocy na usamodzielnienie, na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie oraz na pobyt w mieszkaniu chronionym, udzieleniu pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zapewnieniu mieszkania chronionego dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze, którzy z różnych względów nie mogą powrócić do domów rodzinnych. Dane szczegółowe

dotyczące dzieci usamodzielnianych z powiatu nowomiejskiego w latach 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba dzieci usamodzielnianych z rodzin zastępczych	13	11	4
liczba dzieci usamodzielnianych z placówek opiekuńczo-wychowawczych	2	1	2
liczba dzieci ogółem	15	12	6

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

W latach 2010-2012 liczba dzieci usamodzielnianych sukcesywnie się zmniejszała (z 15 w 2010 r. poprzez 12 w 2011 r. do 6 w 2012 r.). Wysokość środków przeznaczonych na pomoc dzieciom usamodzielnionym zmieniała się w poszczególnych latach (w 2010 r. – 141.872,22 zł, w 2011 r. – 161.379,00 zł, w 2012 r. – 148.801,20 zł). Zdecydowana większość dzieci usamodzielnianych opuszczała rodziny zastępcze. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe dotyczące form wsparcia udzielonego dzieciom usamodzielnianym w latach 2010-2012 na terenie powiatu nowomiejskiego

Tabela 35. Formy wsparcia udzielonego dzieciom usamodzielnianym w powiecie w latach 2010-2012

formy pomocy	liczba dzieci usamodzielnianych w latach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.
pomoc pieniężna na usamodzielnienie	5	3	8
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	16	24	17
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym	1	0	0
pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	0	0	0
pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	6	8	4

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

Najczęstszą formą wsparcia udzieloną dzieciom usamodzielnianym w powiecie nowomiejskim w latach 2010-2012 była pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki. Liczba dzieci nią objętych w latach 2010-2012 ulegała wahaniom (z 16 w 2010 r., poprzez 24 w 2011 r. do 17 w 2012 r.). Istotne formy wsparcia stanowiły również: pomoc pieniężna na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Pierwszą z nich w kolejnych latach objęto 5, 3 i 8 osób, a drugą odpowiednio 6, 8 i 4 osoby.

Całodobowa opieka w Domach Pomocy Społecznej

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domach pomocy społecznej. Jednostki te dzielą się na domy dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych, przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych fizycznie. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób należy do zadań powiatu.

Dane dotyczące osób z powiatu nowomiejskiego skierowanych do domów pomocy społecznej oraz przebywających i oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej w latach 2010-2012 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 36. Osoby z powiatu skierowane do DPS-ów w latach 2010-2012

rodzaj domu pomocy społecznej	liczba osób skierowanych do DPS-ów w latach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.
dla osób w podeszłym wieku	10	8	4
dla osób przewlekle somatycznie chorych	1	1	2
dla osób przewlekle psychicznie chorych	2	1	3
dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	0	1	1
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	0	0	1
dla osób niepełnosprawnych fizycznie	0	0	0
ogółem	13	11	11

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

W latach 2010-2012 malała liczba mieszkańców powiatu nowomiejskiego wymagających całodobowej opieki, którzy kierowani byli do domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku (z 10 w 2010 r. do 4 osób w 2012 r.). Nieznacznym wahaniom ulegała liczba osób umieszczanych w domach pomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych (odpowiednio z 2 w 2010 r. poprzez 1 w 2011 r. do 3 osób w 2012 r.), z kolei do domów dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie skierowano 2 osoby w latach 2011-2012. Osoby przewlekle somatycznie chore kierowano do domów pomocy społecznej

w latach 2010 i 2012 (odpowiednio 1, 1 i 2 osoby). Do domu pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych fizycznie nie skierowano nikogo.

Tabela 37. Osoby z powiatu przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS-ach w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób przebywających w DPS-ach (dane szacunkowe)	46	50	61
liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS-ach	7	9	6

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

W latach 2010-2012 liczba osób z powiatu przebywających w domach pomocy społecznej zwiększała się z roku na rok (z 46 w 2010 r. do 61 w 2012 r.). Warty podkreślenia jest fakt, że nie dla wszystkich osób wymagających umieszczenia w DPS-ie znaleziono miejsce.

Infrastruktura socjalna w powiecie

Na infrastrukturę socjalną prowadzoną przez powiat nowomiejski lub organizacje pozarządowe, którym samorząd powiatowy zlecił prowadzenie jednostki, składają się, obok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim, następujące jednostki: Dom Pomocy Społecznej w Grodzicznie, Dom Dziecka w Pacółtowie, Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy i Warsztat Terapii Zajęciowej w Nowym Mieście Lubawskim oraz hostel z 8 miejscami. Poniżej zamieszczone karty zasobów przedstawiają szczegółową informację na temat tych jednostek.

Dom Pomocy Społecznej

Nowe Grodziczno 14 B, 13-324 Grodziczno.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat nowomiejski.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- potrzeby bytowe,
- opiekuńczo-pielęgnacyjne,
- wspomagające: terapeutyczne, socjalne.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2012 r.:

Osoby w podeszłym wieku (60-95 lat). W roku 2012 objęto wsparciem 54 osoby.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- doposażenie gabinetu w sprzęt rehabilitacyjny,

- kontynuacja urządzania terenów rekreacyjnych przy DPS-ie w Grodzicznie.

Dom Dziecka w Pacółtowie

Pacółtowo 58, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat nowomiejski.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Całodobowa opieka i wychowanie dla dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodziców lub opiekunów.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2012 r.:

30 wychowanków (z terenu powiatu nowomiejskiego:20, pozostali z innych powiatów)

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- doposażenie w sprzęt AGD, RTV, meble,
- zatrudnienie psychoterapeuty (wsparcie wychowawców i psychologa),
- pozyskanie środków na organizację wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. 3 Maja 24, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat nowomiejski.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- trening funkcjonowania w codziennym życiu,
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów,
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego,
- poradnictwo psychologiczne,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych,
- niezbędna opieka,
- trening ruchowy,
- inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w Warsztatach Terapii Zajęciowej.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2012 r.:

Osoby z zaburzeniami psychicznymi i osoby niepełnosprawne intelektualnie – 33 podopiecznych.

Warsztat Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II

ul. Grunwaldzka 35, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Zarząd Oddziału Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Rehabilitacja społeczna i zawodowa

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2012 r.:

Osoby niepełnosprawne – 46 podopiecznych.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- unowocześnienie wyposażenia pracowni komputerowej,
- szkolenie pracowników,
- organizowanie imprez integracyjnych dla osób niepełnosprawnych.

W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż mieszkańcy powiatu nowomiejskiego są również objęci wsparciem instytucji spoza powiatu, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Instytucje wsparcia spoza powiatu

lp.	nazwa instytucji	kategoria klienta oraz liczba osób z powiatu objętych wsparciem
1.	DPS Zgromadzenie Sióstr Bożego Miłosierdzia	osoby przewlekle somatycznie chore – 2 osoby
2.	DPS w Brodnicy	osoby przewlekle somatycznie chore – 1 osoba
3.	DPS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w Kamieniu Krajeńskim	dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie – 1 osoba
4.	DPS	osoby przewlekle chore psychicznie – 1 osoba
5.	Brodnickie Centrum Caritas	bezdomni – 2 osoby
6.	Dom Odzyskanych dla Życia w Marwałdzie	bezdomni – 1 osoba
7.	Dom Odzyskanych dla Życia	1 osoba
8.	Noclegownia dla osób bezdomnych	1 osoba
9.	DPS w Brodnicy	2 osoby
10.	DPS w Pełplinie	osoby z zaburzeniami psychicznymi – 1 osoba
11.	DPS Uzdowo	osoby przewlekle chore psychicznie – 1 osoba
12.	DPS w Szczytnie	osoby przewlekle chore psychicznie – 1 osoba
13.	DPS w Lubawie (filia w Iławie)	osoby przewlekle chore psychicznie – 2 osoby

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie nowomiejskim.

Dzieci i młodzież z terenów powiatu nowomiejskiego objęte są wsparciem przez Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji (od 01.04.2013 r.). Centrum wspomaga wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży, efektywność uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów. Do innych zadań centrum należą m.in.: wczesna interwencja i wspomaganie rozwoju dziecka od urodzenia do

7. roku życia, udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej, profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych, pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej, prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli, pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji zarówno rodziny jak i szkoły.

W roku szkolnym 2011/2012 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (od 01.04.2013 r. funkcjonuje w strukturach Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji) wydała 190 orzeczeń, wśród których najwięcej dotyczyło potrzeby kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (73). Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe dotyczące rodzajów orzeczeń.

Tabela 39. Rodzaje orzeczeń wydanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w roku szkolnym 2011/2012

rodzaj wydanego orzeczenia	liczba orzeczeń
z niepełnosprawnością ruchową	4
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	73
z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym	20
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	6
zagrożonych niedostosowaniem społecznym	7
z zaburzeniami zachowania	0
o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	5
o potrzebie indywidualnego nauczania	63
odmowne	0
uchylające	0
w wyniku odwołania do kuratora oświaty	0
o potrzebie indywidualnego przygotowania przedszkolnego	8
o braku potrzeby kształcenia specjalnego	2
o braku potrzeby indywidualnego przygotowania przedszkolnego	0
o braku potrzeby indywidualnego nauczania	2

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nowym Mieście Lubawskim.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna wydała 274 opinie, wśród których najwięcej dotyczyło: dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia (172 opinie), objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce (82 opinie), objęcia dziecka pomocą

psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu (11 opinii). Generalnie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Mieście Lubawskim objęła wsparciem w roku szkolnym 2011/2012 631 dzieci i młodzieży.

15. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności powiatu nowomiejskiego i gmin wchodzących w jego skład wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w powiecie nowomiejskim mieszkało 6.646 osób niepełnosprawnych (3.129 mężczyzn i 3.517 kobiet), w tym 5.805 osób niepełnosprawnych prawnie i 841 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej w gminach powiatu w 2002 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej
1.	Biskupiec	1.341
2.	Grodziczno	1.067
3.	Kurzętnik	1.441
4.	Nowe Miasto Lubawskie zs. w Mszanowie	1.113
5.	Nowe Miasto Lubawskie	1.684

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku najwięcej niepełnosprawnych było w gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie (1.684 osoby), a najmniej w gminie Grodziczno (1.067 osób).

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja, w tym rehabilitacja społeczna. Ma ona na celu umożliwianie osobom dotkniętym

niepełnosprawnością uczestnictwa w życiu społecznym. Jest ona realizowana przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i polega przede wszystkim na:

- wyrabianiu zaradności osobistej i pobudzaniu aktywności społecznej,
- wyrabianiu umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidacji barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- kształtowaniu w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Poniższe tabele zawierają dane na temat realizowanych w powiecie nowomiejskim zadań z zakresu rehabilitacji społecznej. W pierwszej kolejności odnoszą się one do środków finansowych przeznaczonych na ten cel w latach 2010-2012.

Tabela 41. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w powiecie w latach 2010-2012

Środki finansowe przeznaczone na:	2010 r.	2011 r.	2012 r.
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	93.374,00 zł	59.925,00 zł	256.290,59 zł
dofinansowanie zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	219.915,51 zł	335.058,00 zł	374.552,82 zł
dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	4.195,00 zł	–	7.869,60 zł
likwidację barier architektonicznych, technicznych	81.560,63 zł	51.292,00 zł	136.172,00 zł
likwidację barier w komunikowaniu się i in.	10.070,00 zł	1.708,00 zł	18.397,00 zł
razem	399.045,14 zł	447.983,00 zł	793.282,01 zł

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

Tabela 42. Zakres rehabilitacji społecznej w powiecie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych	131	71	256
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	<i>11</i>	<i>26</i>	<i>17</i>
liczba osób, którym dofinansowano zakup sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	135	430	487
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	<i>40</i>	<i>62</i>	<i>73</i>
liczba osób, którym dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego	6	0	7
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>5</i>
liczba osób, którym zlikwidowano bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się	22	14	63
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	<i>3</i>	<i>0</i>	<i>40</i>

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

W latach 2010-2012 wysokość wydatków na rehabilitację społeczną w powiecie nowomiejskim z roku na rok ulegała zwiększeniu (z kwoty 399.045,14 zł w 2010 r. poprzez 447.983 zł w 2011 r. do 739.282,01 zł w 2012 r.). Generalnie w analizowanym okresie systematycznie zwiększały się środki finansowe przeznaczone na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych. Wahaniom ulegała natomiast wielkość środków wydatkowanych na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych dla mieszkańców powiatu nowomiejskiego.

Posiadane środki finansowe wpływały na zakres świadczonej rehabilitacji społecznej oraz liczbę osób nią objętych. W latach 2010-2012 miał miejsce wzrost liczby osób, którym dofinansowano zakup sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych, wahaniom ulegała natomiast liczba osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych oraz liczba osób, którym zlikwidowano bariery architektoniczne i w komunikowaniu się.

16. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych powiatu nowomiejskiego badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. starosty, burmistrzów i wójtów, radnych, naczelników wydziałów Starostwa Powiatowego, kierowników jednostek pomocy społecznej, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców powiatu. Do analizy przedłożono w sumie 126 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w powiecie.

Atuty powiatu

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty powiatu. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na warunki naturalne powiatu oraz dobre położenie geograficzne – w bardzo atrakcyjnym turystycznie regionie – w sąsiedztwie licznych jezior i rozległych terenów zielonych, stwarzającym możliwości rozwoju bazy rekreacyjnej i turystycznej. Duże znaczenie w tym kontekście przywiązywali do przebiegających przez teren powiatu ważnych szlaków komunikacyjnych, istnienia wielu

zabytków oraz czystego środowiska. Mieszkańcy dopatrywali się także atutów w funkcjonowaniu służby zdrowia, zwłaszcza szpitala powiatowego, jak również w stwarzającej warunki rozwoju regionu sieci szkół i obiektów sportowych. Nieliczni nie potrafili wskazać żadnych atutów powiatu.

Słabe strony powiatu

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony powiatu. Najistotniejszymi mankamentami podkreślanymi przez respondentów były: duże bezrobocie, niewystarczająca liczba miejsc pracy i brak perspektyw na rychłą poprawę tej sytuacji, szczególnie w kontekście młodzieży. W zakresie infrastruktury drogowej badani wskazywali na złą jakość dróg oraz słabą komunikację. Według ankietowanych problemem powiatu jest także zła sytuacja mieszkaniowa i materialna, szczególnie młodych rodzin oraz brak sieci gazowej.

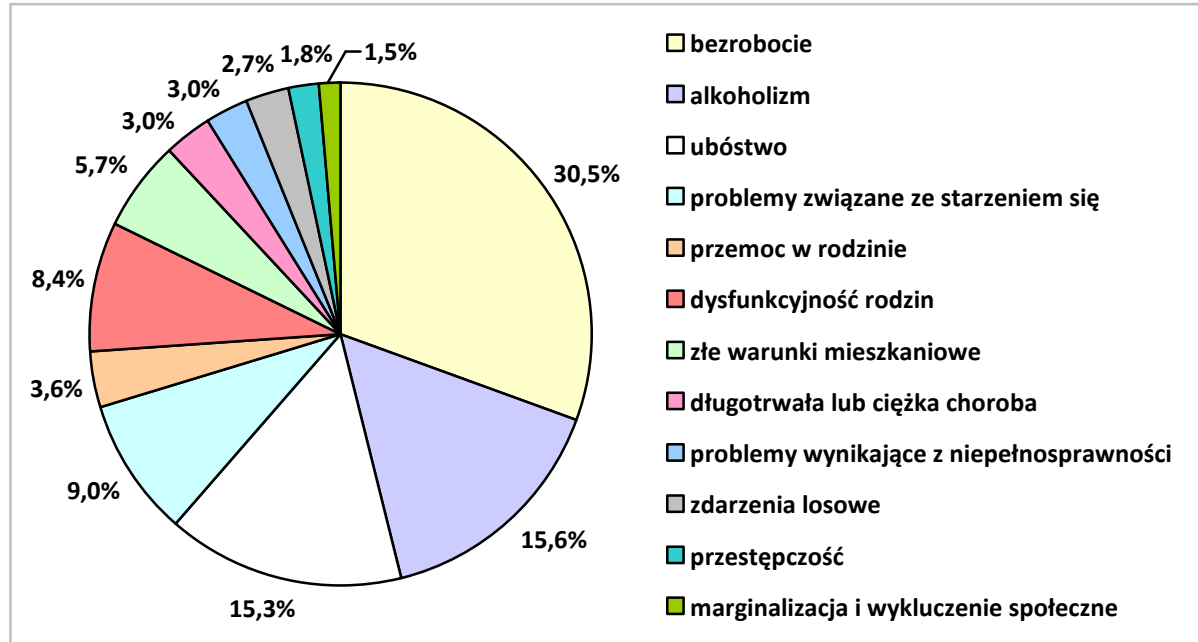
Analizując słabe strony powiatu, respondenci wspominali także o braku ośrodków kultury oraz miejsc, w których młodzież mogłaby atrakcyjnie spędzić czas wolny, a także niewystarczającej liczby terenów rekreacyjnych, ścieżek rowerowych oraz chodników.

Ankietowani jako słabą stroną swojego powiatu wskazywali ogólnie niski poziom życia jego mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, a także takie niekorzystne zjawiska, jak dziedziczenie biedy i uzależnianie się mieszkańców od świadczeń z pomocy społecznej.

W badaniu respondenci wskazali również na zmiany, jakie ich zdaniem winny zostać dokonane, aby jakość życia mieszkańców uległa poprawie. Najczęściej wspominali o pilnej potrzebie zmniejszenia bezrobocia, m.in. poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i dogodnych warunków dla potencjalnych inwestorów. Uznali również, że należy unowocześnić infrastrukturę komunikacyjną, poprawić stan dróg, zwiększyć liczbę miejsc parkingowych oraz likwidować architektoniczne bariery dla osób niepełnosprawnych.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców powiatu. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców powiatu

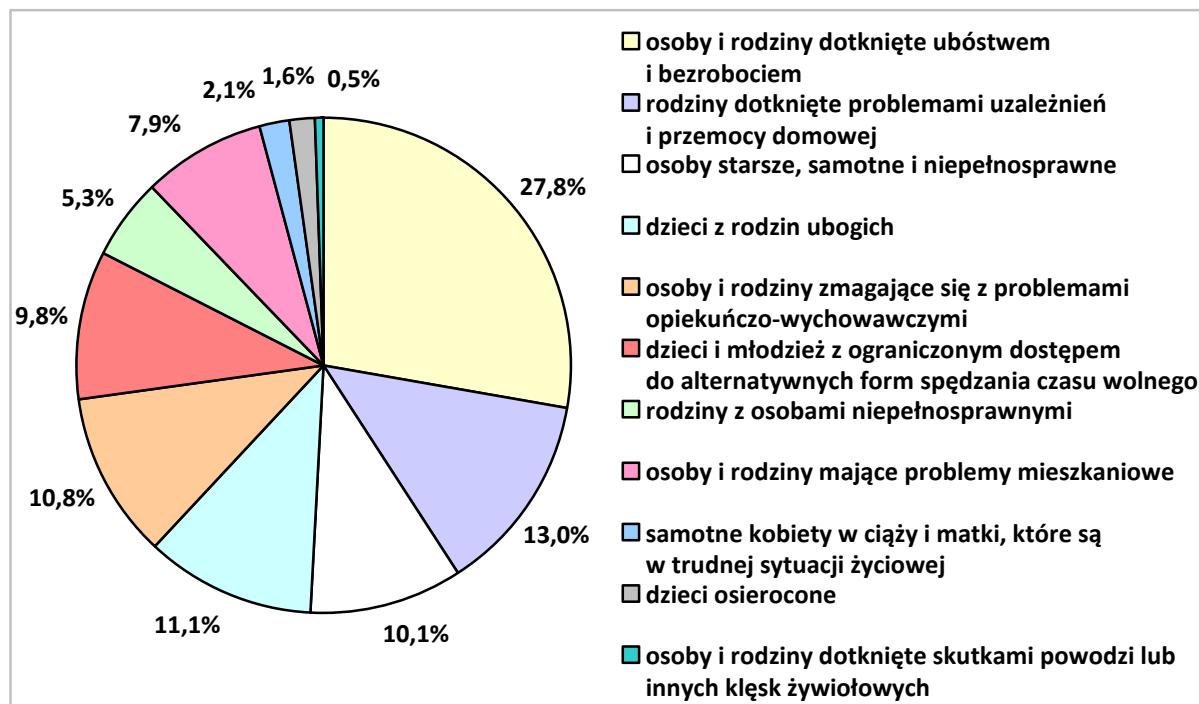
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców powiatu, respondenci zaliczyli bezrobocie (30,5%), alkoholizm (15,6%) oraz będące często ich konsekwencją ubóstwo (15,3%). Prawie wszyscy spodziewają się intensyfikacji problemu w najbliższej przyszłości. Jedynie pojedyncze głosy wskazywały na to, że negatywne zjawisko można by ograniczyć wskutek intensywnych działań władz lokalnych.

Ważkim problemem w środowisku lokalnym jest także starzenie się społeczeństwa (9%). Dysfunkcyjność rodzin to często wskazywane kłopoty mieszkańców (wskazało je 8,4% badanych). W dalszej kolejności respondenci wymienili m.in. złe warunki mieszkaniowe (5,7%), przemoc w rodzinie (3,6%), długotrwałą lub ciężką chorobę (3,0%) oraz problemy wynikające z niepełnosprawności (3,0%). Nieliczni upatrywali problemu w zdarzeniach losowych (2,7%) i przestępczości (1,8%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankieterzy podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w powiecie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w powiecie

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w powiecie, są osoby i rodziny dotknięte bezrobociem oraz ubóstwem (27,8%). W dalszej kolejności ankieterzy dostrzegli sytuację rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej (13,0%). Odpowiednio 11,1% oraz 10,1% wskazało, że są to dzieci z rodzin ubogich oraz osoby starsze, samotne i niepełnosprawne. W zbliżonym wymiarze wskazywano również na osoby i rodziny borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (odpowiednio 10,8% i 9,8%). Zdaniem respondentów z ciężarem problemów społecznych zmagają się także rodziny mające problemy mieszkaniowe (7,9%) oraz rodziny z osobami niepełnosprawnymi (5,3%), a także samotne kobiety w ciąży i matki (2,1%) oraz dzieci osierocone (1,6%).

Największe trudności w funkcjonowaniu rodzin w powiecie

W trakcie badań ankietowani wypowiedzieli się również na temat największych trudności w funkcjonowaniu rodzin. Zdecydowana większość odpowiedzi wskazywała bezrobocie jako zjawisko dominujące. Wśród częściej udzielanych odpowiedzi pojawiały się także: ubóstwo rodzin oraz niskie zarobki i złe warunki mieszkaniowe. Według badanych przeszkody w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin stanowią także dotyczące mieszkańców patologie społeczne, wśród nich najczęściej wymieniane uzależnienia i przemoc w rodzinie. I tym razem respondenci zauważyli problemy wynikające z rozłąki rodzin w związku z poszukiwaniem i podejmowaniem pracy za granicą. Ponadto zwrócili uwagę na problemy opiekuńczo-wychowawcze, utrudniony dostęp do wsparcia specjalistycznego oraz trudności komunikacyjne.

Bariery i problemy, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w powiecie

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie barier i problemów, które w sposób najistotniejszy ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w powiecie. W odpowiedziach ankietowani najczęściej wymieniali ograniczony dostęp do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym do zajęć pozalekcyjnych, świetlic, obiektów sportowo-rekreacyjnych, dóbr kultury. Wspominali o problemach, z którymi zmagają się rodziny, a które rzutują na sytuację dziecka, tj. o ubóstwie, bezrobociu, dysfunkcjach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmie, przemocy w rodzinie. Podnosili również problem uzależnień wśród młodzieży oraz występujących jeszcze ograniczeń w dostępie do Internetu, a także niewystarczający dostęp do specjalistów, wśród których najwięcej badanych wymieniło psychologów (dostępność do psychologów w funkcjonującym w PCPR Ośrodku Wsparcia Rodziny i Dziecka jest duża – przyjmuje 3 psychologów – zatrudnienie godzinowe, zasoby nie są w pełni wykorzystywane przez klientów; mniej korzystnie wygląda sytuacja w gminach, gdyż nie wszędzie zatrudniony jest psycholog).

Co zrobić, aby skuteczniej pomagać osobom niepełnosprawnym w powiecie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w powiecie w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych. Na pierwszym miejscu ankietowani wskazali, że winno to być usunięcie barier architektonicznych, a więc przystosowanie budynków, chodników, przystanków i przejść dla pieszych do specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Skuteczna pomoc osobom niepełnosprawnym to, w opinii badanych, także więcej miejsc pracy i rozwój systemu edukacji i przygotowania zawodowego pod kątem potrzeb rynku pracy. Ankietowani wskazali także, że pomocne mogłoby być organizowanie imprez integracyjnych. Właściwa pomoc osobom niepełnosprawnym, jak wynika z ankiety, to również łatwiejszy dostęp do lekarzy specjalistów, rehabilitacji i terapii oraz utworzenie w powiecie środowiskowego Domu Pomocy Społecznej.

Pojedyncze wskazania dotyczyły prawa do bezpłatnego leczenia i rehabilitacji, zapewnienia dostępu do pomocy prawnej, stworzenia placówek wsparcia i warsztatów terapii w każdej gminie. Wspomniano także o potrzebie zmiany świadomości i nastawienia mieszkańców w kierunku tolerancji wobec innych.

Instytucje i organizacje działające w powiecie, które mogą przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych

W następnym pytaniu poproszono ankietowanych o podanie instytucji i organizacji działających w powiecie, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. Wśród nich badani najczęściej wskazywali: Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe i urzędy gmin, Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji, placówki oświatowo-wychowawcze i kulturalne, gminne świetlice i punkty konsultacyjne. Ponadto respondenci podkreślali znaczenie policji, ośrodków zdrowia, kościoła, klubów sportowych oraz różnorodnych fundacji i stowarzyszeń, działających m.in. na rzecz osób niepełnosprawnych i uzależnionych.

Na czym powinny się skupić instytucje i organizacje działające w powiecie?

Niejako w uzupełnieniu poprzedniego pytania, w kolejnym ankietowani wskazywali najistotniejsze pola działania instytucji i organizacji funkcjonujących w powiecie. W opinii badanych powinny się one skupić przede wszystkim na społecznej ochronie rodzin najuboższych (i pochodzących z nich dzieci; w ich przypadku najczęściej podkreślano potrzebę zwiększenia dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego), aktywizacji osób bezrobotnych oraz dostosowaniu kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. Ważną płaszczyzną działalności instytucji i organizacji powinna być również pomoc osobom niepełnosprawnym (tak w zakresie rehabilitacji społecznej, jak i zawodowej) oraz starszym.

Zdaniem respondentów szczególną uwagę należy zarazem zwrócić na wsparcie rodzin zmagającymi się na co dzień z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi oraz różnego rodzaju patologiami (np. alkoholizmem i przemocą domową). Nie należy również zapominać

o pobudzaniu środowisk o niskim statusie społecznych, które są zagrożone wykluczeniem społecznym. W opinii badanych należy dołożyć wszelkich starań, by pomoc udzielana powyższym grupom (np. w formie pracy socjalnej, wsparcia finansowego, rzeczowego czy specjalistycznego), miała charakter interdyscyplinarny i skoordynowany.

Wskazując pola działalności instytucji i organizacji w powiecie, respondenci podkreślali również konieczność powiększania zasobów mieszkaniowych, likwidowania barier komunikacyjnych, rozszerzenia poradnictwa psychologicznego i prawnego.

Możliwość przyczynienia się instytucji i organizacji w powiecie do zmniejszenia skali lokalnych problemów społecznych

W ostatniej części ankiety respondenci wskazywali, w jaki sposób instytucja lub organizacja, którą reprezentują, może przyczynić się do zmniejszenia skali lokalnych problemów społecznych. Ankietowani najczęściej deklarowali możliwość podejmowania działań zmierzających do lepszego rozpoznania potrzeb lokalnej społeczności, w tym także dzieci i młodzieży, organizowania im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Widzieli jednocześnie konieczność aktywizacji zawodowej osób dotkniętych bezrobociem, organizowania wszelkiego rodzaju kursów i szkoleń.

Badani wyrażali również gotowość prowadzenia pracy socjalnej, pedagogizacji rodziców, udzielania potrzebującym wsparcia finansowego, rzeczowego (w tym w formie dożywiania), świadczenia im usług opiekuńczych. Ponadto oferowali pomoc w uzyskaniu wsparcia specjalistycznego (psychologa, prawnika, terapeuty) oraz zgłaszali chęć opracowywania i realizowania projektów socjalnych (m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych pozyskanych z zewnątrz), programów profilaktycznych oraz podejmowania współpracy z przedstawicielami innych instytucji i organizacji.

17. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2012 roku w powiecie nowomiejskim funkcjonowało 77 organizacji pozarządowych. Oto wybrane z nich: Towarzystwo Miłośników Ziemi Nowomiejskiej, Nowomiejskie Towarzystwo Kultury, Towarzystwo Śpiewacze „Harmonia”, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Bratian w Bratianie, Nowomiejski Klub Sportowy, liczne Koła Gospodyń Wiejskich oraz Klub Sportowy Wicher Gwiżdżyny.

Poniższe tabele przedstawiają dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminach powiatu.

Tabela 43. Organizacje pozarządowe w powiecie nowomiejskim.

lp.	nazwa i adres organizacji	zakres działań organizacji	kategoria klienta
1.	Stowarzyszenie Ludności Pochodzenia Niemieckiego ul. Grunwaldzka 3, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- pomoc osobom pochodzenia niemieckiego w nawiązywaniu utrzymywaniu kontaktów oraz więzi narodowościowych, kulturowych i językowych pomiędzy ludnością pochodzenia niemieckiego. - poszerzanie wiedzy o historii narodu niemieckiego, - popularyzowanie, rozwijanie i nauczanie j. niemieckiego, - ochrona spuścizny kulturowej na terenie działania Stowarzyszenia	ludność pochodzenia niemieckiego
2.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Nowomiejskiej ul. Podleśna 1, 13-300 Mszanowo	- pogłębianie poczucia przynależności do wspólnoty lokalnej, - pobudzanie i pogłębianie zainteresowań przeszłością ziemi nowomiejskiej, - kształtowanie zainteresowań środowiskiem geograficznym, przyrodniczym, ekologią ziemi nowomiejskiej, - ratowanie dorobku materialnego i duchowego minionych epok i teraźniejszości, - promocja ziemi nowomiejskiej pod względem turystyki i krajoznawstwa, - ugruntowanie poczucia więzi „Małej ojczyzny” w perspektywie integracji europejskiej	
3.	Ławskie Stowarzyszenie Producentów Gęsi Szwarcenowo 90, 13-340 Szwarcenowo	- dostosowanie produkcji gęsi tuczonych do warunków rynkowych, - poprawa efektywności gospodarowania, - planowanie produkcji z uwzględnieniem jej jakości i ilości, - koncentracja podaży, - organizacja i koordynowanie zaopatrzenia zbywania gęsi tuczonych, - ochrona środowiska naturalnego, - organizowanie i koordynowanie zaopatrzenia w środki produkcji, - prowadzenie działalności kulturalnej na rzecz członków	producenci gęsi
4.	Stowarzyszenie „Wspólne Dobro” ul. Kazimierza Wielkiego, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- działania na rzecz utrzymania powiatu nowomiejskiego, - tworzenie warunków do rozwoju powiatu nowomiejskiego, - promowanie walorów i działań na rzecz ekologicznego rozwoju powiatu, - aktywne uczestniczenie w życiu społeczno-politycznym regionu powiatu nowomiejskiego i województwa warmińsko-mazurskiego	
5.	Stowarzyszenie Rady Przyjaciół Przy	Gromadzenie i podział funduszy na działalność kulturalno-oświatową i wychowawczo-opiekuńczą	

	Gimnazjum w Nowym Mieście Lubawskim ul. Działyńskich 14 13-300 Nowe Miasto Lubawskie		
6.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Grodzicznie 13-324 Grodzicznie 17a	<ul style="list-style-type: none"> - działanie na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, - tworzenie warunków przestrzegania wobec nich prawa, - prowadzenie niepełnosprawnych do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin, - wspieranie i promowanie twórczości artystycznej oraz jej prezentacja, - prowadzenie działalności na rzecz ludności najuboższej 	osoby niepełnosprawne, ubogie
7.	Stowarzyszenie Komitet Rozbudowy Szpitala w Nowym Mieście Lubawskim ul. Mickiewicza 10, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	<ul style="list-style-type: none"> - gromadzenie i podział funduszy na rozbudowę i wyposażenie szpitala SPZOZ w Nowym Mieście Lubawskim poprzez: organizowanie dobrowolnych składek pieniężnych, przyjmowanie darowizn, spadków i zapisów, - prowadzenie działalności gospodarczej, współpracę z zakładami pracy, związkami zawodowymi i organizacjami społecznymi w zakresie problematyki ochrony zdrowia, w szczególności prowadzenie odczytów, pokazów, kursów. - współpraca z polonią, organizowanie imprez dochodowych 	
8.	Nowomiejskie Stowarzyszenie „Salveo” w Nowym Mieście Lubawskim ul. Grunwaldzka 3, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	<ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie patologii społecznej w zakresie problemów związanych z uzależnieniami, przemocą, - przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia, - wspieranie osób niepełnosprawnych, - wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, - świadczenie pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych, - podejmowanie działań prewencyjnych, - podejmowanie działań związanych z profilaktyką zdrowotną i promocja zdrowia, - kształtowanie proekologicznych postaw w społeczeństwie 	
9.	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kurzętnik ul. Kościuszki 17, 13-306 Kurzętnik	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie rozwoju lokalnego i regionalnego - wspieranie rozwoju wsi i obszarów wiejskich - wymiana doświadczeń pomiędzy społecznościami lokalnymi z Europy i świata 	
10.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski w Nowym Mieście Lubawskim ul. 3 – Maja 25 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	<ul style="list-style-type: none"> - niesienie pomocy dzieciom specjalnej troski oraz ich rodzinom w zakresie działań wychowawczo-opiekuńczych poprzez: organizowanie systematycznych spotkań dzieci i ich rodziców, prowadzenie zajęć dydaktycznych dostosowanych do poziomu dzieci, prowadzenie i organizowanie rehabilitacji, imprez turystycznych i rekreacji 	dzieci specjalnej troski i ich rodziny
11.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Oddziału Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim ul. Grunwaldzka 35, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona i promowanie praw dziecka, - udzielanie rodzicom pomocy w wykonywaniu zadań opiekuńczych i wychowawczych, - prowadzenie działalności charytatywnej, w tym między innymi: organizowanie pomocy i opieki nad dziećmi z rodzin ubogich, rozbitych, wielodzietnych, - inicjowanie i rozwijanie specjalistycznych form pomocy rodzinie w wychowaniu dziecka niepełnosprawnego, współdziałanie z innymi organizacjami i instytucjami, - wspieranie i promowanie twórczości artystycznej dzieci oraz jej prezentacja w różnych formach, 	osoby niepełnosprawne

		<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie i prowadzenie placówek wypoczynku wakacyjnego oraz placówek wypoczynkowo-rehabilitacyjno-leczniczych, - pomoc w powoływaniu samorządnych grup dzieci i młodzieży, zwłaszcza w miejscu ich zamieszkania oraz kształcenie tych grup 	
12.	<p>Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Ziemia Nowomiejska” ul. Żwirki i Wigury 1A/3 13-300 Nowe Miasto Lubawskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> -propagowanie idei samorządności lokalnej i integracji europejskiej, -budowanie podstaw społeczeństwa obywatelskiego, -proponowanie przedsięwzięć mających na celu rozwój społeczno-gospodarczy i kulturalny powiatu nowomiejskiego, - zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Ziemi Nowomiejskiej, - inspirowanie inicjatyw obywatelskich, -wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, a także modernizacji gospodarstw rolnych, - rozwój lokalnego rynku mediów, -współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami, - niesienie pomocy najsłabszym grupom społecznym, - dbałość o jawność finansów publicznych, - udzielanie porad obywatelskich 	
13.	<p>Stowarzyszenie „Wyjdz Naprzeciw” zs. w Nowym Mieście Lubawskim ul. 3 Maja 24 13-300 Nowe Miasto Lubawskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży Zespołu Szkół im. C.K. Norwida, - pomoc w rozwoju talentów, - inspirowanie działań kulturalnych, naukowych wśród młodzieży, -ułatwianie dostępu uczniom do najnowszych zdobyczy techniki, nauki, nowości kulturalnych, - prowadzenie zajęć szkoleniowych oraz organizowanie życia koleżeńskiego, - wpajanie młodzieży tożsamości regionalnej, - rozbudzanie wśród młodzieży potrzeb kształcenia i samokształcenia, - popularyzowanie zasad zdrowego stylu życia, - udzielanie pomocy uczniom ZS w sytuacjach zagrożenia 	<p>uczniowie Zespołu Szkół im. C.K. Norwida</p>
14.	<p>Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych zs. w Nowym Mieście Lubawskim ul. Rynek 1, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - działalność na rzecz rozwoju lokalnego środowiska, podejmowanie i wspieranie inicjatyw w sferze życia społeczno-gospodarczego, poprzez realizację zadań w zakresie: - edukacji, oświaty i zachowania, - kultury, sztuki i twórczości artystycznej, - sportu, turystyki, rekreacji, - pomocy społecznej, - działalności charytatywnej, - przeciwdziałania patologiom społecznym, - wspierania osób niepełnosprawnych, - ochrony i promocji zdrowia, - przeciwdziałania bezrobociu, aktywizacji zawodowej, promocji zatrudnienia, - rozwoju gospodarczego i wspierania przedsiębiorczości, - wspierania rozwoju lokalnego i społeczeństwa obywatelskiego, - upowszechnienia praw i wolności człowieka, - integracji europejskiej 	
15.	<p>Stowarzyszenie PRO PUBLICO BONO. DLA DOBRA WSPÓLNEGO ul. Grunwaldzka 15c,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań na rzecz osób pokrzywdzonych poprzez bezpłatne udostępnianie aktów prawnych, udzielanie informacji porad prawnych, reprezentowanie pokrzywdzonych przez sądami powszechnymi. - podejmowanie działań na rzecz ochrony i promocji 	

	13-300 Nowe Miasto Lubawskie	<p>zdrowia,</p> <ul style="list-style-type: none"> -podejmowanie działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, - pobudzenie aktywności obywatelskiej, w szczególności osób pozostających bez pracy lub zagrożonych zwolnieniem z pracy, - podejmowanie działań na rzecz niepełnosprawnych, - podejmowanie działań na rzecz edukacji, nauki, oświaty i wychowania, - pogłębianie więzi pomiędzy społeczeństwami Unii Europejskiej w zakresie poznania dziedzictwa kulturowego, wiedzy o instytucjach poszczególnych krajów, możliwościach nauki i pracy w krajach Unii 	
16.	Oddział Nowomiejski Ogólnopolskiego Związku Bezrobotnych ul. 3-Maja 18 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie systemu obrony spraw i dobra bezrobotnych, - reprezentowanie i obrona w zakresie praw konstytucyjnych, ustawy o zatrudnieniu i bezrobociu, ustawy o zaopatrzeniu emerytalno-rentowym, - przyczynianie się do tworzenia warunków umożliwiających powstanie nowych miejsc pracy oraz czynienie starań, aby uchronić istniejące firmy przez upadkiem, - promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy 	osoby bezrobotne
17.	„NAZARET” Świetlica dla dzieci im. Błogosławionego Księdza Stefana Wincentego Frelichowskiego, /organizacja pożytku publicznego/ ul. Kościelna 8B, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji poprzez objęcie dziecka działaniami opiekuńczymi, wychowawczymi, edukacyjnymi, - zapewnienie pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością i uzależnieniami, - współdziałanie ze szkołą, ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami w rozwiązywaniu problemów 	
18.	Stowarzyszenie Ochrony Przyrody i Dziedzictwa Kulturowego zs. w Łąkorzu 13-334 Łąkorz 2	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, - kultywowanie tradycji społeczności lokalnych oraz tradycji zawodów, - zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców w odnowie wsi, - inspirowanie inicjatyw oświatowych, edukacyjnych, ekologicznych, - wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku, - czynny udział w ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, - wspieranie i rozwój rzemiosła, rękodzieła, - wspieranie sportu 	
19.	Stowarzyszenie Przedsiębiorców Powiatu Nowomiejskiego zs. w Nowym Mieście Lubawskim ul. Wyspiańskiego 54 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	<ul style="list-style-type: none"> - reprezentowanie interesów gospodarczych zrzeszonych w Stowarzyszeniu, szczególnie wobec organów państwowych, organów samorządowych, organów samorządów terytorialnych, a także innych organów i organizacji, - udział w tworzeniu założeń i warunków życia gospodarczego w kraju, w województwie, powiecie nowomiejskim i w poszczególnych gminach powiatu, - kształtowanie i upowszechnianie zasad etyki w działalności gospodarczej, wdrażanie i doskonalenie norm rzetelnego postępowania w obrocie gospodarczym, - promowanie działalności gospodarczej członków stowarzyszenia, ich produktów, - przygotowanie pomocy w absorbowaniu przez członków 	przedsiębiorcy

		Stowarzyszenia środków akcesyjnych z UE bądź z innych źródeł, - prowadzenie działalności szkoleniowej, ubieganie się o środki na szkolenia	
20.	Stowarzyszenie „Przyjaciel Szkoły” zs. w Nowym Mieście Lubawskim ul. Jagiellońska 3 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- gromadzenie i podział funduszy na działalność kulturalno-oświatową, wychowawczo-opiekuńczą i poprawę bazy szkoły	
21.	Stowarzyszenie inicjatyw Kulturalnych „Kładka” w Lipinkach Lipinki 8 A 13-334 Łąkorz	- współdziałanie z organami administracyjnymi, instytucjami kulturalnymi, organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami krajowymi i zagranicznymi w celu inspirowania akcji kulturalnych, - organizowanie i współdziałanie w organizowaniu wypoczynku dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i wakacji letnich, -propagowanie idei sprzyjającej rozwojowi kultury i prowadzenie działalności na rzecz organizacji imprez, ochrony dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego, - realizacja projektów dotyczących różnych dziedzin kultury, terapii artystycznej osób niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży sprawiającej trudności wychowawcze, - organizowanie odczytów, prelekcji, wykładów, warsztatów, kursów szkoleniowych dotyczących wszelkich dziedzin kultury, terapii artystycznej i ochrony środowiska, -organizowanie zbiórek charytatywnych, loterii fantowych, spotkań dobroczynnych	
22.	Nowomiejskie Towarzystwo Kultury ul. 19 Stycznia 17A, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- działania służące kulturalnemu rozwojowi miasta i regionu, - uczestnictwo członków w kulturze, - współdziałanie ze wszystkimi organami administracji państwowej, instytucjami i organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami i związkami twórczymi, towarzystwami reprezentującymi poszczególne dziedziny sztuki, w celu inicjowania akcji kulturalnych, - współdziałanie z instytucjami kulturalnymi, - współdziałanie z instytucjami, placówkami i organizacjami zajmującymi się kształceniem i wychowaniem młodzieży, - inspirowanie twórczości artystycznej i literackiej o charakterze amatorskim, - popieranie regionalnej twórczości ludowej	
23.	Towarzystwo Śpiewacze „Harmonia” ul. 19 Stycznia 17A, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- tworzenie i upowszechnianie kultury muzycznej kraju i poza jego granicami, - podnoszenie poziomu artystycznego członków stowarzyszenia w ramach amatorskiego ruchu chóralnego, - współdziałanie z instytucjami kulturalnymi, - gromadzenie wydawnictw muzycznych	
24.	Stowarzyszenie Prywatnych Właścicieli Domków Wypoczynkowych Usytuowanych nad jeziorem Wielkie Partęczyny 73, 13-314 Tereszewo	- krzewienie kultury fizycznej przez propagowanie zajęć rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych Stowarzyszenie realizuje cele poprzez: -współdziałanie z władzami samorządowymi, - reklamowanie i rozwijanie turystyki w gminie Kurzętnik poprzez propagowanie i organizowanie bazy noclegowej, wypoczynkowej, gastronomicznej i usługowej, - sprawowanie opieki nad turystami	
25.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi	- opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów wiejskich (ZSROW) w rozumieniu przepisów SPO,	

	i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego w Gminie Biskupiec zs. w Biskupcu ul. Rynek 1/20 13-340 Biskupiec	dla obszarów gminy Biskupiec, - wspieranie działań na rzecz realizacji ZSRROW dla obszaru gminy Biskupiec, - stymulowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, sprawniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego terenów wiejskich, poprawa ich konkurencyjności jako miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej, - aktywizowanie członków stowarzyszenia do prac nad organizacją i rozwojem turystyki wiejskiej oraz sportu, - działanie na rzecz poprawy stanu infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania turystyki wiejskiej	
26.	Lokalna Grupa Działania Ziemia Lubawska Kurzętnik- Wybudowanie 4 13-306 Kurzętnik	- aktywizacja gospodarcza i społeczna mieszkańców gmin Kurzętnik i Grodziczno, - promocja systemu gospodarowania uwzględniającego zrównoważony rozwój oraz najnowsze osiągnięcia nauki i techniki, - upowszechnianie metod działalności gospodarczej zgodnych z zasadami ochrony środowiska, - współdziałanie w wypracowaniu rozwiązań i podejmowaniu inicjatyw w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem obszaru gmin Grodziczno i Kurzętnik, - podejmowanie działań mających na celu pomoc rolnikom i przedsiębiorcom działającym na terenie gmin Grodziczno i Kurzętnik w dostosowaniu się do wymogów Unii Europejskiej w szczególności w zakresie dostępności do unijnych rynków zbytu i pomocy finansowej, - promocja gmin Grodziczno i Kurzętnik jako atrakcyjnego obszaru dla rozwoju małej przedsiębiorczości, działalności turystycznej, edukacyjnej i kulturalnej	
27.	Jeździecki Klub Sportowy „OKSER” zs. w Szafarni Szafarnia 13-306 Kurzętnik	- promocja Brodnickiego Parku Krajobrazowego, - promocja ochrony środowiska, turystyki aktywnej, sportów przestrzennych oraz rywalizacji sportowej, - organizacja zawodów oraz imprez turystycznych, - programowanie i organizowanie życia sportowego członków klubu w oparciu o możliwości techniczne Klubu oraz pomoc organizacyjna i materialna członków i sympatyków Klubu, - organizowanie zawodów środowiskowych i krajowych oraz popularyzowanie rekreacji i turystyki konnej oraz hipoterapii, - wspieranie młodych talentów sportu jeździeckiego, - działania dążące do wytyczenia dróg rowerowych, konnych na terenie i w okolicach Brodnickiego Parku Krajobrazowego, - wszechstronne propagowanie informacji w zakresie bezpieczeństwa drogowego dla dzieci i młodzieży, - organizacja wycieczek krajoznawczych, - krzewienie wiedzy dotyczącej środowiska	
28.	Stowarzyszenie „AMAZONKI” w Nowym Mieście Lubawskim ul. Grunwaldzka 3, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- niesienie wszechstronnej pomocy kobietom przed i po mastektomii (amputacji piersi) oraz uczestniczenie w akcjach na rzecz wczesnego wykrywania nowotworów piersi, - działanie na rzecz osób niepełnosprawnych	kobiety przed i po mastektomii
29.	Parafialno-Gminna Orkiestra Dęta Grodziczno	- podnoszenie kultury muzycznej dzieci i młodzieży, kształtowanie wrażliwości muzycznej i poziomu edukacji muzycznej,	

	Grodziczno 9c, 13-324 Grodziczno	- podniesienie ogólnego poziomu kultury muzycznej we własnym środowisku i na terenie działania stowarzyszenia, - propagowanie muzykowania zespołowego i tradycji orkiestr dętych	
30.	Stowarzyszenie Pro Artis Bono w Nowym Mieście Lubawskim ul. 19 stycznia 17, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- dążenie do przywrócenia starego układu urbanistycznego Nowego Miasta Lubawskiego, - przywrócenie wartości kulturowych obiektom zabytkowym, - dbanie o harmonijne współbrzmienie architektoniczne nowych obiektów z zabytkami, - przywrócenie charakteru sakralnego obiektowi zabytkowemu kościoła poewangelickiego	
31.	Stowarzyszenie Taneczne „Bagatelka” zs. w Nowym Mieście Lubawskim ul. 19 stycznia 17a, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	-rozbudowa zainteresowania tańcem oraz prowadzenie działalności edukacji tanecznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych, -inspirowanie działań tanecznych w lokalnym środowisku, -stowarzyszenie platformy wspólnej dla środowisk choreografów i tancerzy zajmujących się tańcem zawodowo lub amatorsko oraz nawiązywanie współpracy ze środowiskami i instytucjami o podobnych celach, -promocja i popularyzacja tańca, -upowszechnianie modelu aktywnego stylu życia i czynnego wypoczynku, postawy otwartości i tolerancji społecznej oraz idei aktywności twórczej i społecznej	
32.	Stowarzyszenie „KIS – Kreatywność Inicjatywa Sukces” ul. Rynek 1, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	-wspierania i upowszechniania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, - poprawa jakości życia mieszkańców	
33.	Koło Miejskie PZW w Nowym Mieście Lubawskim ul. Okólna 41, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	-organizowanie wędkarstwa, -racjonalna gospodarka rybacka, -rekreacja, -sport wędkarski, -użytkowanie i ochrona wód	
34.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Bratnia zs. w Bratianie Bratnia, ul. Szkolna 4, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- działalność na rzecz wspierania i upowszechniania zrównoważonego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, budowania partnerstwa i dialogu oraz podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi i gminy	
35.	Stowarzyszenie Klub Sportowy „Zamek” Kurzętnik, ul. Betoniariska 8a, 13-306 Kurzętnik	-sekcja piłki nożnej: klasa okręgowa, B-klasa, junior młodszy, młodszy -trójbój siłowy -Kick-Boxing	
36.	Stowarzyszenie Res Facta Musica ul. Jagiellońska 3, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	-działanie na rzecz promocji i rozwoju kultury, -promocja artystów i ich twórczości, -rozbudzanie zainteresowań sztuką i różnymi formami artystycznymi, -upowszechnianie wiedzy o kulturze i sztuce, -wspieranie szkolnictwa artystycznego, -rozwijanie aktywności twórczej i społecznej, -upowszechnianie znajomości języków obcych, -wspieranie organizacji pozarządowych i instytucji kultury	
37.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów ul. Działyńskich,	zrzeszenie emerytów, rencistów i inwalidów w celu poprawienia ich warunków socjalno-bytowych oraz organizowanie życia kulturalnego i artystycznego	osoby starsze, inwalidzi

	13-300 Nowe Miasto Lubawskie		
38.	Polski Związek Niewidomych ul. Grunwaldzka 3, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	zrzeszenie osób niewidomych i słabo widzących, ich społeczna integracja, rehabilitacja, wyrównanie szans w dostępie do informacji, edukacji, zatrudnienia i aktywności społecznej	osoby niewidome i słabowidzące
39.	Polski Czerwony Krzyż ul. Grunwaldzka 10, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	zapobieganie cierpieniom ludzkim i ich łagodzenie we wszelkich okolicznościach i w każdym czasie przy zachowaniu bezstronności i braku dyskryminacji	
40.	Stowarzyszenie „Nasza przyszłość” Bielice 120, 13-330 Krotoszyny	- promowanie aktywności i innowacyjności dydaktyczno-wychowawczej w Gimnazjum, - wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowiska wiejskiego, - kształtowanie postaw pro sportowych, - integracja młodzieży niepełnosprawnej	
41	Olsztyńskie Stowarzyszenie Producentów Drobiu Lipowiec 58, 13-306 Kurzętnik	-poprawa efektywności gospodarowania, - planowanie produkcji drobiu ze szczególnym uwzględnieniem jej jakości i ilości, - organizacja i koordynacja zbywania indyków i gęsi, - ochrona środowiska naturalnego	producenci drobiu
42.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi zs. w Ostaszewie Ostaszewo 16a, 13-324 Grodziczno	- estetyzacja wsi, - ochrona i promocja zdrowia, - działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - rozwój turystyki, - działania na rzecz integracji mieszkańców wsi i okolic, - promocja wsi	
43.	Stowarzyszenie „Moja Wieś Wawrowice” Wawrowice 7, 13-306 Kurzętnik	- podtrzymywanie tradycji narodowej, - ochrona i promocja zdrowia, - działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - rozwój turystyki, - działania na rzecz integracji mieszkańców wsi i okolic	
44.	Stowarzyszenie Wędkarskie „Mrockie oko” 13- 308 Mroczno 82	- aktywizacja i integrowanie środowiska lokalnego, - ochrona i kształtowanie środowiska naturalnego, - propagowanie wędkarstwa rekreacyjnego i sportowego oraz etyki wędkarskiej	
45.	Stowarzyszenie Domów Konesera Trzcina 81, 13-324 Grodziczno	-niesienie pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - podtrzymywanie tradycji narodowej, - działalność na rzecz mniejszości narodowych, - ochrona i promocja zdrowia, - ochrona praw kobiet, - aktywizacja dzieci, młodzieży i seniorów	
46.	Stowarzyszenie „Bractwo Łąkowskie” ul. Kościelna 3, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	działalność na rzecz integracji lokalnej społeczności przez krzewienie wartości chrześcijańskich poprzez wykonywanie zadań w zakresie: - propagowania dziedzictwa kulturowego Ziemi Nowomiejskiej, - ochrony lokalnych zabytków, - działania w zakresie edukacji, profilaktyki zdrowotnej, działania chroniące przed wykluczeniem społecznym dzieci i młodzieży, - propagowania i rozpowszechniania lokalnych wydawnictw chrześcijańskich	
47.	Stowarzyszenie Wspierające Rozwój	- wspieranie demokracji i budowania społeczeństwa obywatelskiego,	

	Wsi Jamielnik 13-332 Jamielnik 43 A	- szerzenie oświaty, kultury, - wspieranie działań szkoły, - zapoznanie z dorobkiem kultury narodowej, - upowszechnianie znajomości problemów życia publicznego	
48.	Klub Sportowy Wicher Gwiździny Gwiździny 15, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- rozwijanie kultury fizycznej, - wspomaganie rozwoju społeczności lokalnej, - aktywizacja ludności wiejskiej	
49.	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Czterolistna Koniczynka Lipinki 13-334 Łąkorz	- działania na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: nauki, wychowania, - działania o charakterze rehabilitacyjnym, - działania na rzecz rozwoju sportu osób niepełnosprawnych, - działania na rzecz integracji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej ze środowiskiem lokalnym, - działania służące pomocy rodzinie	osoby niepełnosprawne
50.	Nowomiejski Klub Sportowy ul. Jagiellońska 20, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	propagowanie, organizowanie i stwarzanie odpowiednich warunków dla rozwoju sportu wyczynowego, kultury fizycznej i rekreacji wśród dzieci, młodzieży i dorosłych	
51.	Stowarzyszenie „Rozwiń Skrzydła” ul. Grudziądzka 38, 13-340 Biskupiec	- podtrzymywanie tradycji narodowej, - ochrona i promocja zdrowia, - działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - rozwój turystyki, - działania na rzecz integracji mieszkańców wsi i okolic	
52.	Stowarzyszenie Wspólnie dla Wsi ul. Kościuszki 17 13-306 Kurzętnik	promocja wsi, rekreacji, turystyki, integracja społeczeństwa, dbanie o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	
53.	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Wikry” Lipinki 42, 13-334 Łąkorz	- podtrzymywanie tradycji narodowej, - ochrona i promocja zdrowia, - działania na rzecz osób niepełnosprawnych, - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - rozwój turystyki, - działania na rzecz integracji mieszkańców wsi i okolic	
54.	Stowarzyszenie Klub Seniora ul. Podleśna 1, Mszanowo, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	działanie na rzecz lokalnego środowiska, wspieranie inicjatyw społeczno-gospodarczych poprzez edukację, kulturę, sport, turystykę, ochronę i promocję zdrowia oraz integrację społeczną	osoby starsze
55.	Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Szafarni Szafarnia 65A, 13-306 Kurzętnik	wszechstronny i zrównoważony rozwój społeczny, kulturalno-ekologiczny, edukacyjny i gospodarczy mieszkańców wsi	
56.	Stowarzyszenie „Nawiarenka” Nawra 30, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	działanie na rzecz aktywizacji, integracji i rozwoju lokalnego oraz wspieranie inicjatyw społecznych	
57.	Stowarzyszenie Wspomagania Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Błękitna Mila” Pacóftowo 58,	Udzielanie wszechstronnej pomocy dzieciom i młodzieży z domu dziecka: - diagnozowanie i udzielanie specjalistycznej pomocy, - wspomaganie placówek opiekuńczo-wychowawczych, - pomaganie najstarszym wychowankom domu dziecka w społecznym i zawodowym usamodzielnieniu się,	podopieczni Domu Dziecka

	13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- organizowanie różnorodnych form wypoczynku, - wspieranie działań mających na celu rozwijanie zainteresowań	
58.	Uniwersytet III Wieku ul. Działyńskich 2a, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- działalność edukacyjna, zdrowotna, kulturalna, twórcza, - włączenie osób starszych i niepełnosprawnych do systemu kształcenia ustawicznego, - upowszechnianie profilaktyki gerontologicznej, - stworzenie warunków do dobrego starzenia się	osoby starsze, niepełnosprawne
59.	Forum Animatorów Społecznych ul. Wybudowanie 4, Kacze Bagno, 13-306 Kurzętnik	- wspieranie rozwoju i aktywności jednostek, grup, społeczności lokalnej - wspieranie aktywnego i twórczego sposobu życia, - włączenie społeczne jednostek i grup zagrożonych wykluczeniem, - rozwój społeczeństwa obywatelskiego	
60.	Gmina Rada Kobiet Wiejskich ul. Grodziczno 17a, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy Grodziczno, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców gminy Grodziczno	
61.	Koło Gospodyń Wiejskich w Zwiniarzu Zwiniarz 6b, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wsi Zwiniarz, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi Zwiniarz	
62.	Koło Gospodyń Wiejskich zs. w Grodzicznie Grodziczno 16a, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy Grodziczno, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców gminy Grodziczno	
63.	Koło Gospodyń Wiejskich w Zajączkowie Lub. Zajączkowo Lub. 27, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wsi Zajączkowo Lub., - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi Zajączkowo Lub.	
64.	Koło Gospodyń Wiejskich w Mrocźnie Dom Ludowy 11, Mroczo, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy Grodziczno, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców gminy Grodziczno	
65.	Koło Gospodyń Wiejskich w Linowcu Świetlica Wiejska 40 Linowiec, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wsi Linowiec, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi	
66.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kuligach Kuligi 34a, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wsi Kuligi - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi Kuligi	
67.	Koło Gospodyń Wiejskich w Mikołajkach Mikołajki 36, 13-306 Kurzętnik	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wsi Mikołajki - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi Mikołajki	
68.	Koło Gospodyń Wiejskich w Montowie Montowo 33A, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wsi Montowo, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi Montowo	
69.	Klub Sportowy „Dziadek” Bielice, 13-330 Krotoszyny	- działalność w sferze kultury fizycznej poprzez wychowanie fizyczne i sport	

70.	Koło Gospodyń Wiejskich w Mroczeniu Dom Strażaka, Mroczenko 17, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi	
71.	Koło Gospodyń Wiejskich w Boleszynie Boleszyn 23 a, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi	
72.	Koło Gospodyń Wiejskich w Trzcinie Trzcin 28, 13-324 Grodziczno	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi	
73.	Koło Gospodyń Wiejskich w Łąkorzu Wiejski Dom Kultury 13-334 Łąkorz 87 A	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi	
74.	Stowarzyszenie „Arkadia” Koło Gospodyń Wiejskich 13-330 Krotoszyny 138A	- wspieranie i upowszechnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, - podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi	
75.	Gminne Zrzeszenie Ludowe „Ludowe Zespoły Sportowe” Mszanowo ul. Podleśna 1, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- propagowanie i rozwój kultury fizycznej na terenie działania Zrzeszenia, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki środowiska wiejskiego	
76.	Klub Sportowy „DRWECA” ul. Jagiellońska 20, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- organizowanie i rozwijanie kultury fizycznej, sportu, turystyki, - stałe podnoszenie poziomu sportowego, - udział w lokalnym i ogólnopolskim życiu sportowym, organizowanie imprez sportowych i szkolenia w zakresie sportu i turystyki, - kształtowanie u członków wysokich walorów moralnych, poczucia godności osobistej, zrozumienia zasad dyscypliny i solidarności oraz postępowania z zasadami fair play. - szkolenie oraz doskonalenie kadr trenersko-instruktorskich	
77.	Automobilklub Nowomiejski ul. Grunwaldzka 3, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	- organizowanie i popularyzowanie sportu i turystyki motorowej, - prowadzenie szkolenia w zakresie podnoszenia poziomu sportu motorowego, - rozwijanie wśród społeczeństwa kultury motoryzacyjnej, - działanie na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego, - ochrona praw i interesów zmotoryzowanych	

Dane Starostwa Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim.

18. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu powiatu, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie,
- rodzina, dziecko i młodzież,
- uzależnienia i przemoc w rodzinie,
- bezdomność,
- starość,
- niepełnosprawność,
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w powiecie, w tym wśród kobiet • aktywizowanie osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • podejmowanie działań likwidujących zjawisko dziedziczenia bezrobocia • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • rozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy • dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz bezrobotnych

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy, o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnący poziom bezrobocia w powiecie, w tym wśród kobiet • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • wzrost poziomu nielegalnego zatrudnienia • nieodpowiednia do potrzeb liczba nowych inwestorów tworzących miejsca pracy • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • rozwijanie rodzinnej pieczy zastępczej • rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego • podnoszenie poziomu nauczania • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • nieefektywna praca socjalna • niewielka liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak dostatecznego wsparcia dla dzieci usamodzielnianych, w tym brak w powiecie stosownych lokali • ograniczone działania mające na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • istnienie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych • możliwość kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • brak dogłębnej analizy potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • niewystarczająca dostępność opieki medycznej • wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych • utrudnione warunki do prowadzenia pracy socjalnej • wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego

<ul style="list-style-type: none"> • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców • dostateczna liczba rodzin zastępczych • zwiększająca się liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • rosnąca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży 	
---	--

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • podejmowanie działań w celu pozyskania kadry do pracy z osobami uzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy prawnej i psychospołecznej • duża różnorodność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • współpraca z organizacjami pozarządowymi w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • ograniczona dostępność miejsc w ośrodkach wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • zwiększająca się świadomość dzieci i młodzieży, rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • istnienie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała liczba osób wyleczonych z uzależnień • ograniczona liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • niewystarczająca ilość kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • wzrost liczby osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> zapobieganie bezdomności i prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy zapewnianie osobom bezdomnym schronienia współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze bezdomności podejmowanie działań mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> niepełna diagnoza problemu bezdomności ograniczone wsparcie dla osób wychodzących z bezdomności ograniczone działania na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych wymagających schronienia posiadanie przez bezdomnych wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia brak zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> istnienie problemu bezdomności ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> badanie liczebności osób starszych informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych 	<ul style="list-style-type: none"> ograniczone działania w celu umożliwienia osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej niewystarczające w stosunku do potrzeb działania mające na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych znikome inicjatywy wolontariatu na rzecz osób starszych w powiecie nowomiejskim niewystarczające działania w celu zapewnienia osobom młodym warunki do pozostania w powiecie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wystarczająca wiedza osób starszych o dostępnych formach pomocy dobra dostępność domów pomocy społecznej z odpowiednim standardem usług brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost liczby osób starszych niewielka pomoc osobom starszym ze strony rodziny niewystarczająca liczba środowiskowych form wsparcia osób starszych rosnąca liczba osób wymagających całodobowej opieki niewielki udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna

	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • zjawisko migracji osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych
--	---

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • badanie liczebności osób niepełnosprawnych • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, • prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi • zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze i rekreacji • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie wśród mieszkańców powiatu akceptacji osób niepełnosprawnych • inicjowanie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • udział w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczny dostęp osób niepełnosprawnych do usług rehabilitacyjnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • brak zjawiska marginalizacji problemów 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób niepełnosprawnych • rosnąca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia • niedostateczna baza rehabilitacyjna oraz niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych do sprzętu

<ul style="list-style-type: none"> • i potrzeb osób niepełnosprawnych • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • dobry dostęp osób niepełnosprawnych do imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych • wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • niewielka liczba osób niepełnosprawnych podejmujących pracę • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu
---	--

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • diagnozowanie problemów społecznych w powiecie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów pomocy społecznej • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • uświadamianie władzom powiatu roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych • istnienie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • inicjowanie wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> • nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • ograniczone działania zapobiegające wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • brak inicjatyw mających na celu powstawanie nowych placówek pomocy społecznej • brak działań w celu przeciwdziałania negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze wykwalifikowana kadra pomocy społecznej • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • istnienie organizacji pozarządowych • udział przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działaniach pomocowych 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej • niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w powiecie • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej • niedofinansowany system pomocy społecznej • niewystarczająca świadomość władz powiatu co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej

	<ul style="list-style-type: none">• brak poprawy wizerunku sektora pomocy społecznej• mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia• mała aktywność organizacji pozarządowych
--	--

19. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego obejmowała kilkanaście zagadnień i pozwoliła wskazać poniżej przedstawione obszary problemowe.

Zmiany demograficzne, problem starzenia się ludności

Mimo, iż powiat nowomiejski charakteryzuje się znacznym odsetkiem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, zachodzące na jego terenie procesy demograficzne są coraz mniej korzystne. Od kilku lat zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 283 w latach 2010-2012) powiększa się natomiast grupa seniorów (o 363 osoby w latach 2010-2012), coraz liczniej zasilana przez osoby kończące aktywność zawodową. Na koniec 2012 roku problem starzenia się w największym stopniu dotyczył mieszkańców miasta Nowe Miasto Lubawskie, w którym na koniec 2012 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 17,2%. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb osób starszych oferty usług społecznych, w tym pomocy materialnej i rzeczowej, usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz oferty spędzania czasu wolnego.

Niepełnosprawność

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. W 2012 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w powiecie skorzystały 3.004 osoby w rodzinach. Była to trzecia, co do liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia. Piątą była długotrwała lub ciężka choroba. Z tego powodu z pomocy społecznej skorzystało w 2012 roku 1.539 osób w rodzinach.

Nie ulega wątpliwości, że w związku z zakresem kompetencji samorządu powiatowego należy zaprogramować działania, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności, np. poprzez systematyczne łamanie barier architektonicznych,

komunikacyjnych i w porozumiewaniu się, a z drugiej ułatwiały poprzez rehabilitację powrót, przynajmniej części osób niepełnosprawnych, na rynek pracy.

Rodzina, sytuacja dziecka

Analiza sytuacji rodzin mieszkających w powiecie nowomiejskim wykazała, że do problemów, z którymi najczęściej się zmagają, należą: ubóstwo i bezrobocie – jako zjawiska dominujące, a także: niepełnosprawność, niskie zarobki i złe warunki mieszkaniowe. Przeszkody w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin stanowią również dotyczące mieszkańców patologie społeczne, wśród nich najczęściej wymieniane uzależnienia i przemoc w rodzinie, a także problemy wynikające z rozłąki rodzin w związku z poszukiwaniem i podejmowaniem pracy za granicą, trudności opiekuńczo-wychowawcze czy z dostępem do wsparcia specjalistycznego.

Jeśli chodzi o sytuację dzieci i młodzieży, grupie tej najbardziej doskwiera ograniczona liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym zajęć pozalekcyjnych, świetlic, obiektów sportowo-rekreacyjnych, dóbr kultury. Na sytuację dziecka w powiecie rzutują również problemy, z którymi zmagają się rodziny, tj. ubóstwo, bezrobocie, dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze, alkoholizm, przemoc w rodzinie.

W działaniach samorządu powiatu nowomiejskiego szczególne znaczenie powinny mieć również inicjatywy zabezpieczające sytuację dziecka, które musiało opuścić rodzinę. Należy stawiać na opiekę rodzinną (rodziny zastępcze), a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca, na instytucjonalną (domy dziecka).

Ubóstwo i bezrobocie, problemy zagrożenia marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Pomimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków, corocznie coraz większy odsetek ludności znajduje się poniżej granic ubóstwa – zarówno opartych na miarach absolutnych, jak również relatywnych. Oznacza to, że coraz więcej rodzin nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb oraz, że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie. Długotrwałe ubóstwo (ubóstwo było w 2012 roku pierwszym powodem korzystania z pomocy społecznej w powiecie nowomiejskim – 5.799 osób w rodzinach) wymusza zmianę stylu życia rodziny, powoduje wzrost poczucia beznadziejności i negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji. Ograniczone możliwości zapewnienia potrzeb powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może prowadzić do powstawania następnych niekorzystnych zjawisk: alkoholizmu, przemocy w rodzinie,

osłabienia więzi rodzinnych czy nawet przestępczości. Szczególne niepokojącym następstwem tego zjawiska jest dziedziczenie biedy.

Łagodzeniem problemu ubóstwa zajmują się przede wszystkim jednostki organizacyjne pomocy społecznej funkcjonujące na poziomie gminnym, ale konieczne jest ich metodyczne i merytoryczne wsparcie w tych działaniach.

Problem ubóstwa częstokroć wiąże się z pozycją członków rodziny na rynku pracy, która to z kolei silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych i relacje wewnątrz rodzin. Wśród problemów społecznych wymienianych przez respondentów w badaniach przeprowadzonych dla potrzeb strategii, czołowe miejsce zajmował kompleks problemów wynikających z funkcjonowania członków rodzin na rynku pracy. Nie tylko w subiektywnym odczuciu bezrobocie znalazło się wysoko w hierarchii problemów. Również obiektywne wskaźniki wskazują na wysoką rangę tego problemu – na koniec 2012 roku stopa bezrobocia w powiecie nowomiejskim wynosiła 22,2%, udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 13,0%, a brak pracy był drugim powodem korzystania z pomocy społecznej (5.435 osób w rodzinach).

Odrębna kategoria problemów dotyczy poszczególnych grup społecznych, które z racji niekorzystnie toczących się kolei losu, czynników mniej lub bardziej zawinionych doświadczają szczególnie silnej ekspozycji na zagrożenie wykluczeniem społecznym. W powiecie nowomiejskim, poza osobami i rodzinami zmagającymi się z ubóstwem, bezrobociem, bezradnością opiekuńczo-wychowawczą czy też problemami wynikającymi ze starości i niepełnosprawności, można wskazać m.in. osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Aktywność społeczna i obywatelska

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnych społeczności wpływa kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz jakość kadr i służb pomocowych. Samorząd powiatu nowomiejskiego powinien rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Duża liczba organizacji pozarządowych w powiecie nie jest jednak równoznaczna z jakością działania tego sektora. Niewiele z nich jest aktywnych na niwie społecznej, część z organizacji tłumaczy to brakami finansowymi.

Nie należy równocześnie zapominać o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie

oraz Ośrodkach Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się liderami i animatorami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny zaowocować zwiększoną efektywnością zawieranych kontraktów socjalnych, programowanych i realizowanych projektów socjalnych, m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły do opracowania założeń polityki powiatu nowomiejskiego na lata 2014-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego na lata 2014-2020, jest następująca:

**Powiat Nowomiejski miejscem zrównoważonego rozwoju społeczności
dzięki działaniom podejmowanym przez samorząd lokalny
we współpracy z partnerami społecznymi**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży.

Cel operacyjny:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki.
2. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.
3. Pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.
4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Wspieranie rodzin biologicznych w środowisku zamieszkania oraz udzielanie im pomocy w przezwyciężaniu problemów, w tym opiekuńczo-wychowawczych i materialnych, w szczególności poprzez współpracę z gminnymi jednostkami pomocy społecznej.
2. Zintensyfikowanie i rozwijanie form pracy socjalnej z rodzinami; upowszechnianie funkcji asystenta rodzinnego.
3. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa (w szczególności, psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego i prawnego).
4. Opracowywanie i realizowanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
5. Kontynuowanie i zintensyfikowanie działań w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej poprzez stałe pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych.
6. Zwiększenie liczby żłobków i placówek przedszkolnych w gminach powiatu.
7. Propagowanie w powiecie inicjatyw wspierających osoby samotnie wychowujące dzieci, m.in. samopomocy, grup wsparcia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) i programy nauczania.
2. Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego, logopedycznego, terapeutycznego) dla dzieci i młodzieży.
3. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich w gminach powiatu, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych.
5. Rozwijanie w gminach powiatu sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
6. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
7. Zapewnienie rodzinom dzieci niepełnosprawnych szerszego dostępu do poradnictwa.
8. Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz zwiększanie do nich dostępu, m.in. poprzez poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych.
9. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w powiecie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.
10. Standaryzacja placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Przyznawanie pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pomocy, w tym pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, rzeczowej na zagospodarowanie oraz w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.
2. Udzielanie pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

3. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z dziećmi usamodzielnianymi oraz zapewnienie im dostępu do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.
4. Określenie potrzeb w zakresie mieszkań chronionych dla osób opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz możliwości ich zabezpieczenia; podejmowanie współpracy na tym polu z samorządami gminnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Zwiększenie w gminach powiatu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie w gminach powiatu szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
3. Zintensyfikowanie w gminach powiatu profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Wspieranie i rozwój ruchów samopomocowych i grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
5. Opracowanie i realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Prowadzenie w gminach powiatu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Zintensyfikowanie działalności zespołów interdyscyplinarnych ds. przemocy w rodzinie w gminach powiatu.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, placówki przedszkolne, oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, żłobki, placówki służby zdrowia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, w tym hostel, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji działań:

Sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju. W momencie wystąpienia kryzysu w rodzinie, system przyjmuje funkcje ratownicze i opiekuńcze, nie pozostawiając rodziny i dziecka z własnymi problemami. Wspiera on także osoby usamodzielniane. Efektem realizacji działań powinien być również sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych przez OPS-y wsparciem, w tym liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba opracowanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba rodzin zastępczych,
- liczba żłobków i placówek przedszkolnych,
- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba wyposażonych placówek oświatowych,
- liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,

- liczba zajęć edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba rodzin dzieci niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa,
- liczba dzieci usamodzielnianych objętych pracą socjalną, wsparciem pieniężnym i rzeczowym, pomocą w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz pomocą psychologiczno-pedagogiczną,
- liczba osób usamodzielnianych, którym udzielono pomocy w uzyskaniu zatrudnienia,
- liczba potrzebnych i dostępnych mieszkań chronionych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba zespołów interdyscyplinarnych oraz liczba osób objętych ich oddziaływaniem,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 2.:

Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Pomoc ubogim, zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy w znalezieniu pracy bezrobotnym i poszukującym pracy (w szczególności osobom młodym i osobom powyżej 45 lat) poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.
2. Kontynuowanie przez Powiatowy Urząd Pracy współpracy z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
3. Prowadzenie w gminach powiatu pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, ubogimi i bezdomnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
4. Zmniejszanie skutków bezrobocia, ubóstwa i bezdomności poprzez przyznawanie i wypłacanie przez Powiatowy Urząd Pracy zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia oraz udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci dożywiania i odzieży) z tytułu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności.
5. Opracowanie i realizacja powiatowego programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.
6. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów celowych i osłonowych na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
7. Wspieranie lokalnych programów na rzecz aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
8. Opracowywanie i realizacja w gminach powiatu indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
9. Tworzenie w gminach powiatu noclegowni i schronisk dla osób bezdomnych.
10. Promowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne, centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej).

11. Tworzenie w gminach powiatu mieszkań socjalnych.
12. Dostosowywanie kierunków kształcenia w powiecie do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz promowanie, szczególnie wśród młodzieży, idei planowania rozwoju zawodowego.
13. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe i informację zawodową.
14. Promowanie powiatu w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod pozarolniczą działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.
15. Opracowywanie i realizacja przez instytucje integracji i pomocy społecznej oraz rynku pracy projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Pracy.
16. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych oraz z kościołem.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, w tym placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza powiatu, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji celu:

Wzrost liczby osób zaktywizowanych. Wzrost liczby inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. Wzrost liczby osób wychodzących z bezdomności. Podniesienie jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy.

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w powiecie,
- liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych różnymi formami wsparcia przez Powiatowy Urząd Pracy,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- ilość żywności pozyskanej z banków żywności,
- liczba osób objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba działających podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba mieszkań socjalnych,
- liczba pracodawców, którym Powiatowy Urząd Pracy udzielił wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba pracowników Powiatowego Urzędu Pracy objętych szkoleniami,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 3.:

Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
3. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych, w tym poprawianie dostępności i jakości usług opiekuńczych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych, tworzenie klubów seniora i dziennych domów pobytu, propagowanie Uniwersytetu III Wieków oraz innych form kształcenia i samokształcenia.
4. Podnoszenie jakości usług w funkcjonującym w powiecie Domu Pomocy Społecznej.
5. Inicjowanie i wspieranie programów na rzecz wyrównywania szans osób starszych w środowisku lokalnym.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z kościołem.
7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze w codziennym życiu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
3. Poprawianie dostępu i jakości usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.
4. Zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych.
5. Zwiększanie udziału osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze i turystyce.

6. Likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w tym w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w obiektach użyteczności publicznej.
7. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnorodnych form poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego i zawodowego.
8. Wspieranie pracodawców w tworzeniu i wyposażaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych; wskazywanie im korzyści wynikających z zatrudnienia tych osób.
9. Promowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznej, np. spółdzielni socjalnych.
10. Rozwijanie oferty funkcjonujących w powiecie Środowiskowego Domu Samopomocy i Warsztatów Terapii Zajęciowej.
11. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
12. Opracowanie i realizacja projektów z zakresu aktywizacji i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, w tym współfinansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.
13. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz z kościołem.
14. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących świadczyć pomoc osobom niepełnosprawnym.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, w tym Powiatowy Urząd Pracy, Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki kulturalne i służby zdrowia, jednostki sportowo-rekreacyjne, lokalni pracodawcy, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji celu:

Zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym. Podniesienie jakości świadczonych im usług. Ułatwienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia. Zwiększenie liczby osób usprawnionych i zatrudnionych. Rozszerzenie wolontariatu.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych ofertą klubów seniora i domów dziennego pobytu,
- liczba osób przebywających w Domu Pomocy Społecznej,
- liczba osób objętych dofinansowaniem na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce,
- liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- liczba ośrodków wsparcia środowiskowego dla osób niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób niepełnosprawnych objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba nowo utworzonych i wyposażonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Środowiskowego Domu Samopomocy,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów z zakresu aktywizacji i integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w powiecie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie, turnieje).
3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w powiecie.
4. Podejmowanie przez jednostki powiatowe i gminne oraz mieszkańców powiatu współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, w tym placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym przestępstw nieletnich,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 5.:

Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej.

Cele operacyjne:

1. Rozwój kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Rozwijanie kadr pomocy społecznej w powiecie i w gminach, m.in. poprzez utrzymanie zgodnej z zapisami ustawy o pomocy społecznej liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS-ach.
2. Ustawiczne doszkalać kadr pomocy społecznej w powiecie i w gminach (szkolenia, warsztaty, kursy, konferencje, superwizje) oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego.
3. Świadczenie doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników jednostek pomocy społecznej z powiatu.
4. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w powiecie i w gminach wschodzących w jego skład poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
6. Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także na poziomie gminnym), w szczególności działającymi w obszarze polityki społecznej.
2. Zlecenie przez samorządy gminne i powiatowy zadań z zakresu polityki społecznej organizacjom pozarządowym i podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego.
3. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet powiatu źródeł finansowania.
4. Zachęcanie mieszkańców powiatu do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych

5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, inne powiatowe jednostki pomocy społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej i inne gminne jednostki pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji działań:

Profesjonalna kadra pomocy społecznej. Wysoka jakość świadczonych usług. Zróżnicowane formy współpracy z silniejszym sektorem pozarządowym. Większa aktywność mieszkańców powiatu, wzrost świadomości własnych możliwości i potencjału (wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba osób, które ukończyły specjalizację w zawodzie pracownika socjalnego,
- liczba nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba jednostek pomocy społecznej, które poszerzyły ofertę świadczonych usług oraz liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,

- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi nawiązano współpracę,
- liczba wspieranych przez samorzady organizacji pozarządowych,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba wolontariuszy.

Tabela 44. Ramy finansowe strategii na lata 2014-2020

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. złotych) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
9.487,19	10.738,78	10.230,85	9.316,10	10.103,53	10.095,89	10.088,80

W tym:

- środki z Unii Europejskiej

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. złotych) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
378	217	100	100	100	100	100

- środki PFRON

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. złotych) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1.471,60	1.513,23	1.514,90	1.476,60	1.528,33	1.530,09	1.531,90

- środki Funduszu Pracy

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. złotych) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
3.822,70	3.899,20	3.977,25	4.056,80	4.138	4.220,90	4.305,40

- dotacje

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. złotych) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
546	546	546	546	546	546	546

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego na lata 2014-2020 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem starosty, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem starosty.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na 2 lata, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w powiecie przekaże zarządowi powiatu, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców powiatu oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego na lata 2014-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Powiatowy Program Pomocy Dziecku i Rodzinie,
- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Specjalistyczny program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych,
- Program współpracy powiatu nowomiejskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3.2. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w powiecie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Czy potrafisz sam to zrobić?”

Wnioskodawca projektu

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. 3 Maja 24, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie.

Cel główny projektu

Organizacja zajęć tematycznych: stolarstwo i plastyka.

Cele szczegółowe projektu

- alternatywna możliwość spędzania wolnego czasu,
- integracja uczestników projektu,
- nauka wykonywania prostych prac stolarskich i plastycznych.

Miejsce realizacji projektu

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. 3 Maja 24, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie.

Beneficjenci projektu

- osoby niepełnosprawne z terenu powiatu,
- dzieci z Domu Dziecka.

Partnerzy w realizacji projektu

PCPR, WTZ, Dom Dziecka.

Czas realizacji projektu

Maj 2015 r.

Projekt 2. „Program Wspierania i Podnoszenia Kompetencji Wychowawczych Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół Zawodowych, ul. Grunwaldzka 49, 13-306 Kurzętnik.

Cel główny projektu

Budowanie relacji dorosły – dziecko.

Cele szczegółowe projektu

- wyrażanie oczekiwań i zasad,
- rozpoznawanie, wyrażanie i odreagowywanie uczuć,
- aktywne wspierające słuchanie,
- motywowanie dziecka do współdziałania,
- konstruktywne rozwiązywanie konfliktów.

Miejsce realizacji projektu

- Zespół Szkół Zawodowych, ul. Grunwaldzka 49, 13-306 Kurzętnik.

Beneficjenci projektu

Rodzice uczniów.

Partnerzy w realizacji projektu

- Gimnazjum im. Filomatów Nowomiejskich
Nowe Miasto Lubawskie

Czas realizacji projektu

- II semestr 2012/2013 r.
- I semestr 2013/2014 r.
- lata następne

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowomiejskiego na lata 2014-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym i niższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w powiecie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

V. SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2012 roku

Tabela 2. Infrastruktura techniczna w powiecie w 2012 roku

Tabela 3. Najważniejsze inwestycje zrealizowane przez gminy i powiat w latach 2010-2012

Tabela 4. Ludność w poszczególnych gminach powiatu na koniec 2012 roku

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności powiatu w latach 2010-2012

Tabela 6. Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin powiatu w 2012 roku

Tabela 7. Ruch naturalny ludności powiatu w latach 2010-2012

Tabela 8. Ruch migracyjny ludności powiatu w latach 2010-2012

Tabela 9. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

Tabela 10. Podmioty gospodarcze w powiecie w latach 2010-2012

Tabela 11. Podmioty gospodarcze w powiecie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2012 roku

Tabela 12. Bezrobotni w powiecie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012

Tabela 13. Bezrobotni w gminach powiatu na koniec 2012 roku

Tabela 14. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012

Tabela 15. Bezrobotni w powiecie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 16. Bezrobotni w powiecie na koniec 2012 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe w powiecie w latach 2010-2012

Tabela 18. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach powiatu w latach 2010-2012

Tabela 19. Placówki oświatowo-wychowawcze w powiecie w roku szkolnym 2011/2012

Tabela 20. Placówki kulturalne w powiecie w 2012 roku

Tabela 21. Obiekty sportowo-rekreacyjne w powiecie w 2012 roku

Tabela 22. Jednostki służby zdrowia w powiecie nowomiejskim w 2012 roku

Tabela 23. Przestępstwa popełnione w powiecie w 2012 roku

Tabela 24. Przestępstwa popełnione w powiecie przez nieletnich w 2012 roku

Tabela 25. Stan zatrudnienia w Ośrodkach Pomocy Społecznej w powiecie na koniec 2012 roku

Tabela 26. Środki finansowe wydatkowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej na pomoc społeczną w 2012 roku

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminach powiatu w 2012 roku

Tabela 28. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu w 2012 roku

Tabela 29. Stan zatrudnienia w PCPR-ze na koniec 2012 roku

Tabela 30. Środki finansowe wydatkowane przez PCPR na realizację zadań w latach 2010-2012

Tabela 31. Rodziny zastępcze w powiecie w latach 2010-2012

Tabela 32. Środki finansowe przeznaczone na rodziny zastępcze w powiecie w latach 2010-2012

Tabela 33. Dzieci z powiatu umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2010-2012

Tabela 34. Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2010-2012

Tabela 35. Formy wsparcia udzielonego dzieciom usamodzielnianym w powiecie w latach 2010-2012

Tabela 36. Osoby z powiatu skierowane do DPS-ów w latach 2010-2012

Tabela 37. Osoby z powiatu przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS-ach w latach 2010-2012

Tabela 38. Instytucje wsparcia spoza powiatu

Tabela 39. Rodzaje orzeczeń wydanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w roku szkolnym 2011/2012

Tabela 40. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej w gminach powiatu w 2002 roku

Tabela 41. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w powiecie w latach 2010-2012

Tabela 42. Zakres rehabilitacji społecznej w powiecie w latach 2010-2012

Tabela 43. Organizacje pozarządowe w powiecie nowomiejskim.

Tabela 44. Ramy finansowe strategii na lata 2014-2020

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców powiatu

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w powiecie